

RAPORT
z działalności edukacyjnej
LASÓW PAŃSTWOWYCH
w 2012 roku

Warszawa 2013

Raport opracowano na podstawie sprawozdań
z 17 regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych,
Centrum Informacyjnego Lasów Państwowych,
Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie
i Leśnego Banku Genów Kostrzyca

Autor opracowania:
Tadeusz Chrzanowski

Opracowanie graficzne i przygotowanie do druku:
SAR „Pomorze” Marek Abramowicz
Bydgoszcz

Nakład 700 egz.

ISBN 978-83-88245-07-7

**Państwowe
Gospodarstwo Leśne
LASY PAŃSTWOWE
Dyrekcja Generalna
Lasów Państwowych
w Warszawie**

**RAPORT
z działalności edukacyjnej
LASÓW PAŃSTWOWYCH
w 2012 roku**

Warszawa 2013

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	5
II. DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNA LASÓW PAŃSTWOWYCH W 2012 ROKU	6
1. Obiekty edukacji leśnej	6
2. Formy edukacji leśnej i frekwencja	6
3. Współpraca w edukacji	9
4. Pracownicy Lasów Państwowych w edukacji leśnej społeczeństwa	10
5. Nadleśnictwo edukacyjne 2012 roku	11
6. Inne jednostki Lasów Państwowych w edukacji leśnej społeczeństwa	12
6.1. Regionalna dyrekcja Lasów Państwowych	12
6.2. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych	13
6.3. Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie	14
6.4. Leśny Bank Genów Kostrzyca	15
III. DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNA LEŚNYCH KOMPLEKSÓW PROMOCYJNYCH (LKP) W 2012 ROKU	16
1. Obiekty edukacji leśnej w LKP	16
2. Formy edukacji leśnej w LKP	17
3. Współpraca i kadra nadleśnictw LKP w edukacji leśnej społeczeństwa	19
IV. FINANSOWANIE EDUKACJI LEŚNEJ W 2012 ROKU	20
1. Wydatki Lasów Państwowych na edukację leśną społeczeństwa	20
2. Wydatki LKP na edukację leśną społeczeństwa	21
V. PODSUMOWANIE	23
TABELE DANYCH	26
ADRESY DYREKCJI LASÓW PAŃSTWOWYCH	43

I. Wstęp

Edukacja leśna społeczeństwa jest jednym z ważnych zadań realizowanych przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe. Zadanie to wynika z przyjętych w 1997 roku przez polski Rząd założeń „Polityki Leśnej Państwa” oraz „Wytycznych prowadzenia edukacji leśnej społeczeństwa...” zawartych w Zarządzeniu nr 57 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z 9 maja 2003 roku.

Edukacja leśna prowadzona przez Lasy Państwowe ma na celu upowszechnianie w społeczeństwie wiedzy o środowisku leśnym i zrównoważonej gospodarce leśnej, podnoszenie świadomości w zakresie racjonalnego i odpowiedzialnego korzystania z darów lasu oraz budowanie zaufania społecznego do działalności zawodowej leśników.

Wspomniane zarządzenie nr 57 wprowadziło do praktyki zawodowej, począwszy od 2004 r., dokument zatytułowany „Program edukacji leśnej społeczeństwa w nadleśnictwie”. Nadaje on działalności edukacyjnej charakter planowy i zobowiązuje jednostki organizacyjne Lasów Państwowych do corocznej sprawozdawczości będącej źródłem danych do niniejszego raportu. Raport wykonano na podstawie sprawozdań za 2012 rok sporządzonych w 17 regionalnych dyrekcjach Lasów Państwowych (zawierających dane z 430 nadleśnictw, 25 Leśnych Kompleksów Promocyjnych i 10 biur RDLP), Centrum Infor-

macyjnym Lasów Państwowych, Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie i Leśnym Banku Genów Kostrzyca.

Niniejszy raport jest dziewiątym tego typu opracowaniem, pierwsze wykonano za 2004 rok. Zawartość merytoryczna kolejnych edycji raportu była stopniowo wzbogacana, dotyczy to przede wszystkim oddzielnej oceny działalności edukacyjnej Leśnych Kompleksów Promocyjnych i zestawienia wydatków Lasów Państwowych na edukację społeczeństwa, a ostatnio (2009-2011) również artykułów podejmujących wybrane tematy bieżące dotyczące tej działalności.

Raport nie jest rankingiem, ani klasyfikacją jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych. Jego celem jest pokazanie skali przedsięwzięcia, bogatej i różnorodnej infrastruktury edukacyjnej, sporych nakładów finansowych, a przede wszystkim starań, trudu i wysiłku podejmowanych przez pracowników Lasów Państwowych na rzecz udostępnienia lasów i edukacji polskiego społeczeństwa. ■

II. DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNA LASÓW PAŃSTWOWYCH w 2012 roku

1. Obiekty edukacji leśnej

Lasy Państwowe w edukacji leśnej społeczeństwa wykorzystywały w 2012 r. ponad 6 tys. różnorodnych obiektów (tabela 1 na końcu opracowania). Są to ośrodki edukacji przyrodniczo-leśnej (50 obiektów), wybudowane od podstaw w ostatnich kilkunastu latach, bądź – częściej – wyremontowane i adaptowane na potrzeby edukacji dawne osady leśne, w całości lub wybrane pomieszczenia. Jest to również 250 izb edukacji leśnej, które funkcjonują zarówno jako pojedyncze pomieszczenia w siedzibie nadleśnictwa, leśnictwa, bądź dawnego budynku gospodarczego, jak i osobne, wolno stojące obiekty. Dużą popularnością cieszą się wiaty edukacyjne. Jest takich obiektów ponad pięćset i w ciągu ostatnich siedmiu lat ich liczba uległa podwojeniu. Wiaty budowane na wolnym powietrzu, drewniane, z ławkami i stołami, zadaszone, przystosowane do prowadzenia zajęć zazwyczaj z jedną klasą szkolną, są wykorzystywane również w turystyce.

Obiektem najchętniej odwiedzanym przez odbiorców edukacji przyrodniczej są leśne ścieżki edukacyjne, zwane też dydaktycznymi lub poznawczymi. Są to trasy o długości przeważnie 2-4 km, wiodące przez tereny leśne, z kilkoma czasem kilkunastoma przystankami tematycznymi, o bardzo różnorodnym zagospodarowaniu. Ścieżki edukacyjne w Lasach Państwowych tworzone są na większą skalę od 1994 r., kiedy to powołano pierwsze Leśne Kompleksy Promocyjne. Obecnie, praktycznie wszystkie nadleśnictwa Lasów Państwowych mają jedną, niekiedy więcej tras dydaktycznych. Na koniec 2012 r. wykazano w sprawozdaniach ogółem 957 ścieżek przypadających na 430 nadleśnictw. Największe ich zagęszczenie występuje na terenie regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach, Białymstoku, Krośnie i Łodzi (tabela 2).

W działalności edukacyjnej nadleśnictw często wykorzystywane są obiekty bezpośrednio związane z gospodarką leśną, w tym 364 szkoły leśne, ponad sześćset wybranych drzewostanów np. nasiennych, zachowawczych, bądź szczególnie interesujących ze względu na bogactwo przyrodnicze. Ważne funkcje edukacyjne pełnią również obiekty niezwiązane z gospodarką leśną, a już z samej swej istoty posiadające walory dydaktyczne, jak 705 rezerwatów przyrody oraz ponad czterysta obiektów kultury i tradycji regionu, rozsianych na terenach leśnych całej Polski.

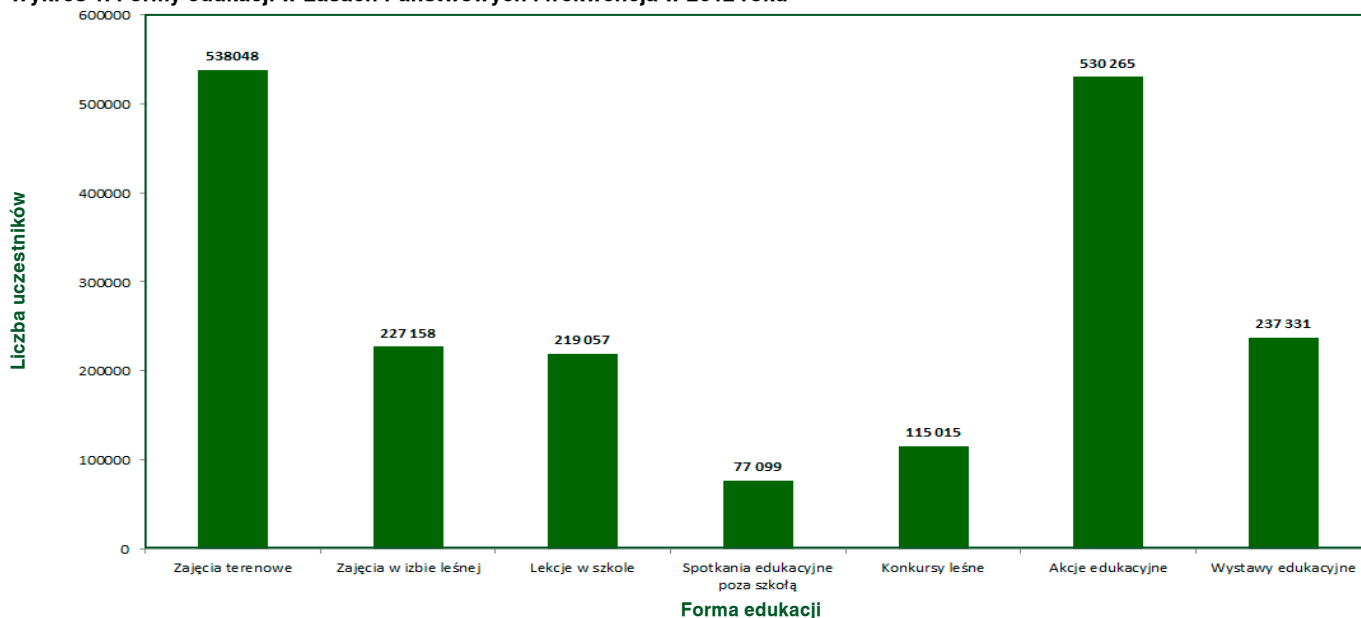
2. Formy edukacji leśnej i frekwencja

W działalności edukacyjnej Lasów Państwowych znajduje zastosowanie wiele form: zajęcia terenowe, zajęcia w izbie leśnej, lekcje w szkole, spotkania edukacyjne poza szkołą, konkursy, akcje edukacyjne, wystawy (wykres 1). Imponująco przedstawia się ogólna liczba uczestników wszystkich form edukacji leśnej. W 2012 r. wyniosła ona ponad 1,9 mln osób, w tym najwięcej było dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych (w wieku 7-12 lat) oraz dorosłych (powyżej 18 lat), co graficznie pokazano na wykresie 2. Najbardziej popularną formą edukacji leśnej są zajęcia terenowe i wycieczki po lesie z przewodnikiem. W tym przypadku od leśnika-przewodnika wymagana jest nie tylko wiedza merytoryczna, ale również umiejętności pedagogiczne. Lekcje prowadzone są z wykorzystaniem terenowych obiektów edukacyjnych, w tym najczęściej ścieżki dydaktycznej i wybranych powierzchni, takich jak: szkoła leśna, ciekawy drzewostan czy rezerwat przyrody. W 2012 r. przeprowadzono w Lasach Państwowych ponad 14,3 tys. lekcji terenowych i wycieczek z przewodnikiem i uczestniczyło w nich ponad 538 tys. osób (tabela 3 na końcu opracowania).

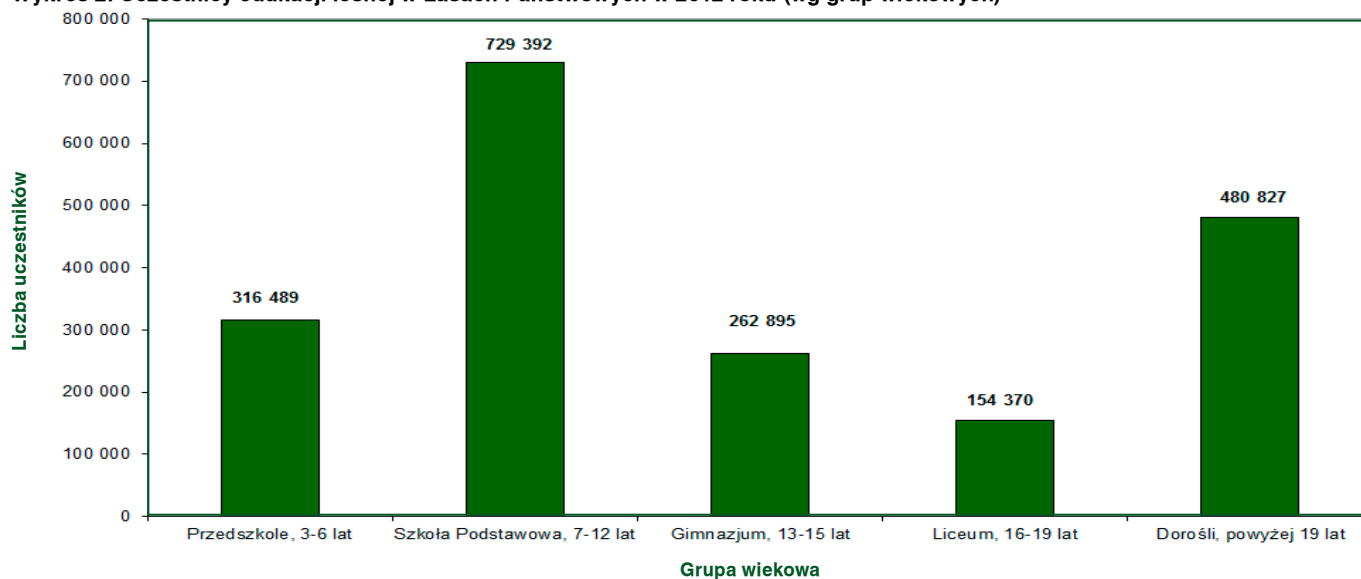
Z danych liczbowych wynika, że jedno nadleśnictwo w Polsce przeprowadziło w 2012 r. średnio 33 zajęcia terenowe (tabela 4.1). Dane te są jednak zróżnicowane regionalnie. Najwięcej takich zajęć odnotowano w nadleśnictwach RDLP w Poznaniu (60), Lublinie (49) i Gdańsku (48) – patrz wykres 3. Przeciętna frekwencja na zajęciach terenowych wahała się w granicach od 17 (Lublin) do 63 osób (Zielona Góra).

W sprawozdaniach z działalności edukacyjnej nadleśnictw za lata 2006-2012 wyróżnia się „zajęcia w izbie leśnej”. Ta forma edukacji zyskuje na znaczeniu. W ostatnich kilku latach obserwowany był dynamiczny przyrost liczby izb leśnych urządzanych w nadleśnictwach i przystosowanych do prowadzenia zajęć. W 2006 r. funkcjonowało w Lasach Państwowych 201 takich obiektów oraz 32 ośrodki edukacji i odbyło się w nich blisko 4,9 tys. zajęć, w których uczestniczyło ogółem ponad 166 tys. osób. W 2012 r. było izb już 250 oraz 50 ośrodków (razem 300 obiektów) i odbyło się w nich blisko 6,7 tys. zajęć dla ponad 227 tys. osób (tabela 4.1). Najwięcej zajęć w takich obiektach przeprowadzono w nadleśnictwach RDLP w Krakowie (przeciętnie 45 na jeden obiekt), Katowice (40), oraz Białystok i Piła (po 38 zajęć na 1 nadleśnictwo) – patrz wykres 4 na str. 8.

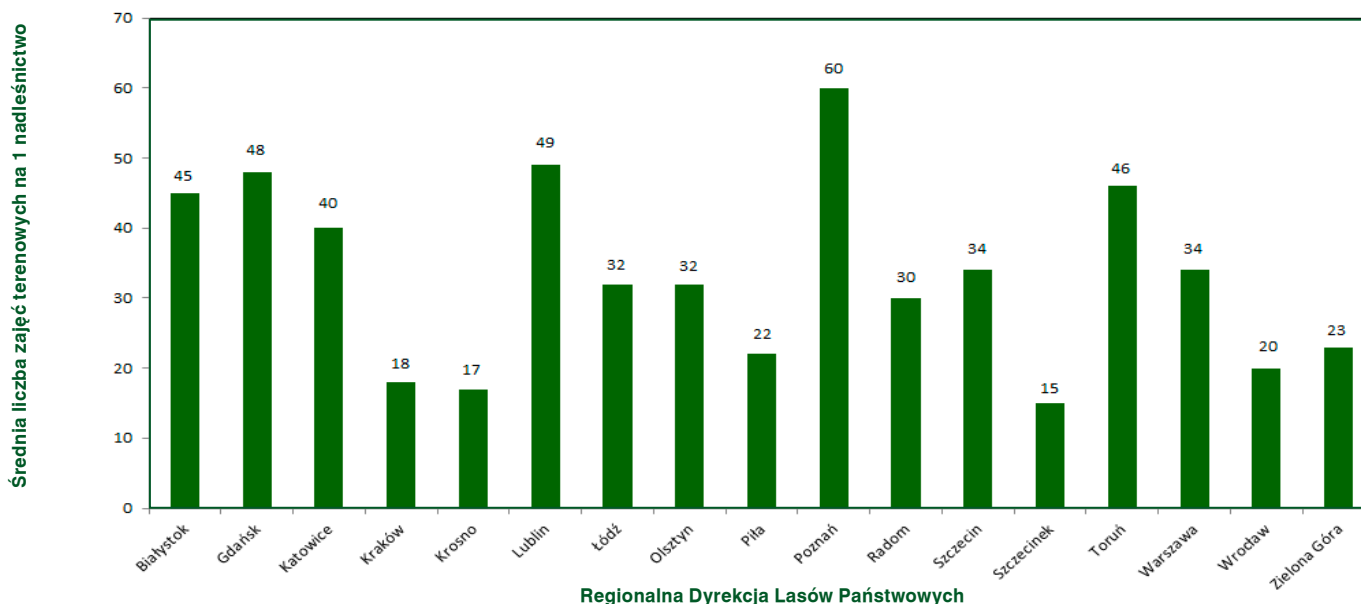
Wykres 1. Formy edukacji w Lasach Państwowych i frekwencja w 2012 roku

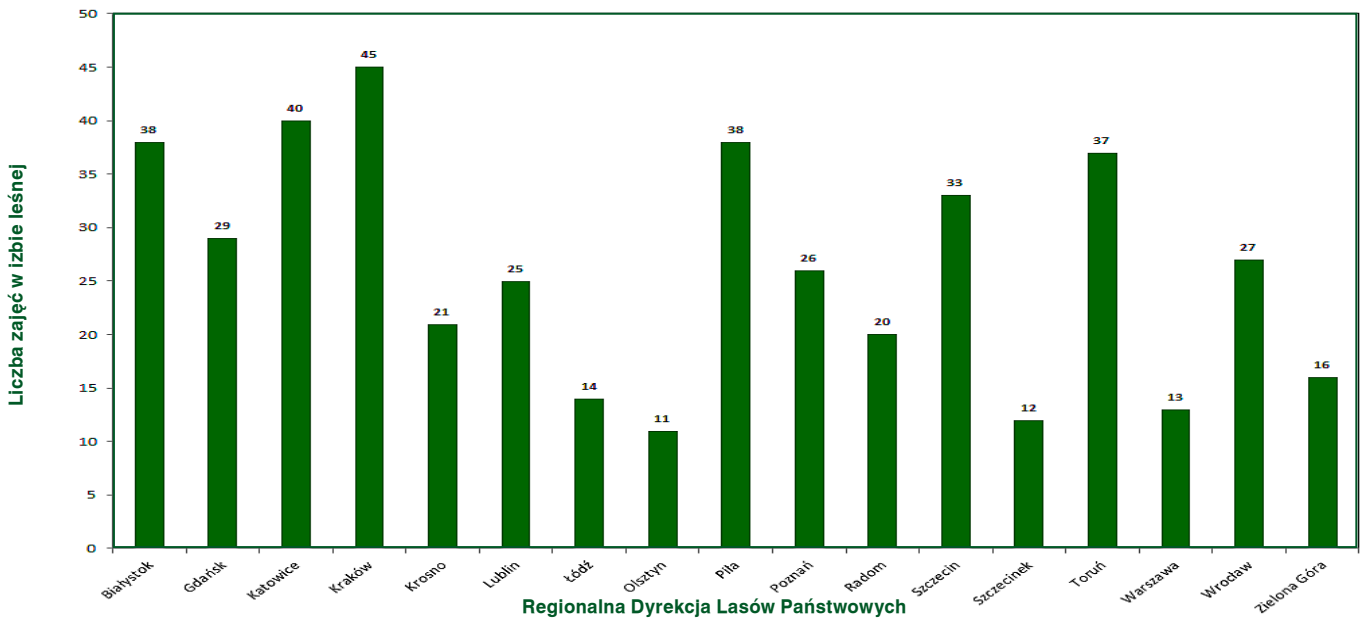
Wykres 2. Uczestnicy edukacji leśnej w Lasach Państwowych w 2012 roku (wg grup wiekowych)

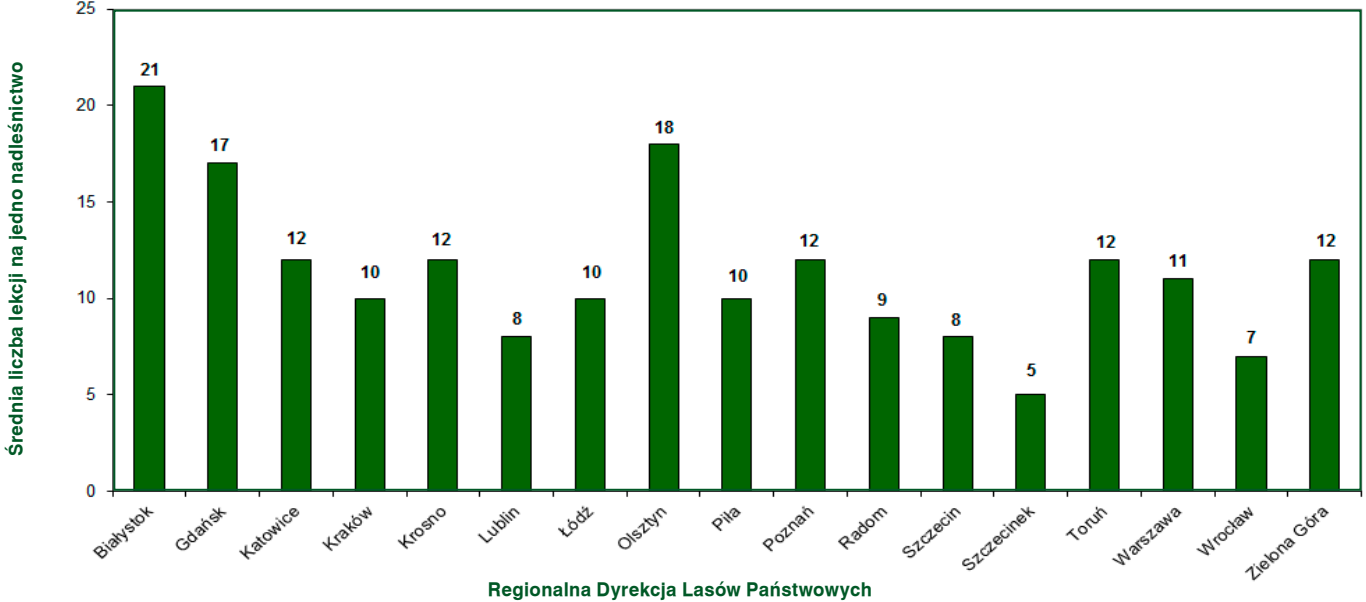
Wykres 3. Zajęcia terenowe w nadleśnictwach w 2012 roku (wg RDLP)

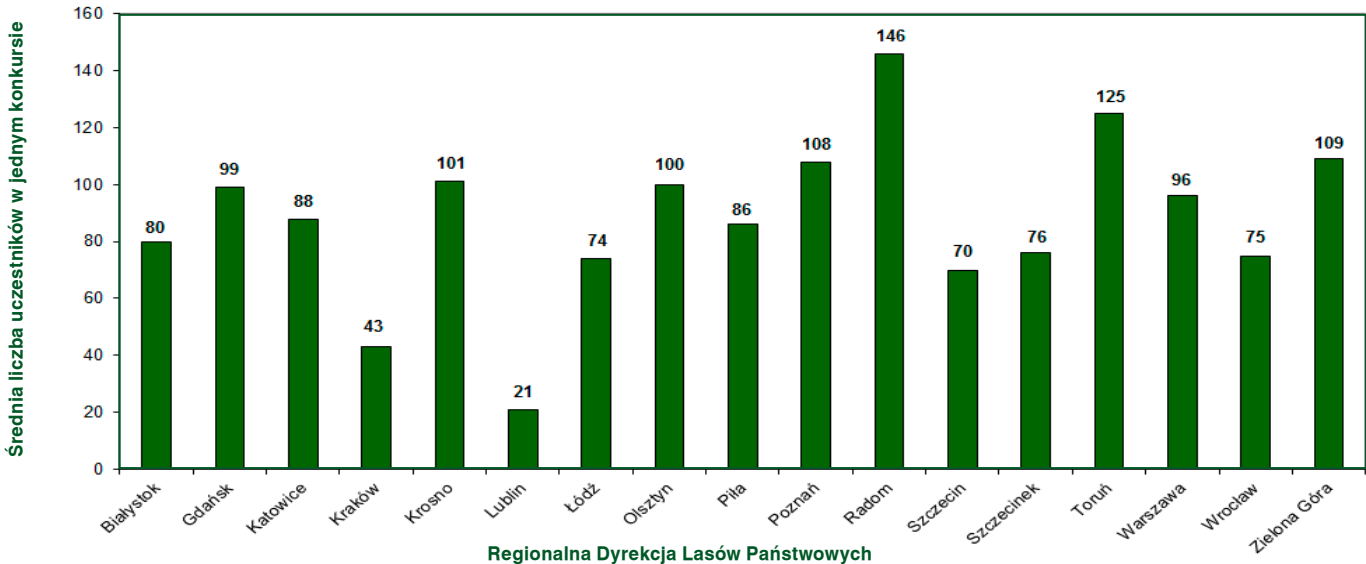
Wykres 4. Zajęcia w izbie leśnej i ośrodku edukacji nadleśnictwa w 2012 roku (średnia liczba zajęć na jedną izbę - wg RDLP)

Wykres 5. Lekcje w szkole przeprowadzone przez pracowników nadleśnictw w 2012 roku (wg RDLP)

Wykres 6. Frekwencja w konkursach (plastycznych, wiedzy leśnej) organizowanych przez nadleśnictwa w 2012 roku (wg RDLP)

Kolejną ważną formą edukacji leśnej są lekcje prowadzone przez leśników w szkołach. Najczęściej są to lekcje przyrody, środowiska, bądź biologii o tematyce leśnej np. z zakresu ochrony przeciwpożarowej lasu, ochrony przyrody, gospodarowania zasobami leśnymi Polski i świata. Niekiedy, na lekcjach wychowawczych leśnicy mówią o swoim zawodzie i pracy leśniczego. W skali całego kraju, w 2012 r., leśnicy przeprowadzili w szkołach 4,9 tys. lekcji. Najwięcej w szkołach podstawowych i gimnazjach. Uczestniczyło w nich ponad 219 tys. uczniów. Ta forma edukacji jest najbardziej popularna na terenie regionalnych dyrekcji LP w Białymstoku, Olsztynie i Gdańsku (wykres 5).

Część wystąpień i prelekcji leśników odbywa się na festynach, imprezach edukacyjnych, jak również na forum samorządowym, na zebraniach wiejskich, na spotkaniach towarzyskich i różnych organizacji społecznych. W 2012 r. wykazano blisko 1,7 tys. takich wystąpień, a uczestniczyło w nich łącznie 77,1 tys. osób (tabela 4.2). Wśród uczestników-odbiorców tej formy edukacji znaczący udział (33%) mają osoby dorosłe.

Leśne konkursy plastyczne, fotograficzne, literackie, czy wiedzy przyrodniczo-leśnej cieszą się dużym zainteresowaniem dzieci i młodzieży w wieku szkolnym oraz ich nauczycieli i wychowawców. Dodatkowym magnesem przyciągającym uczestników do tej formy edukacji są nagrody fundowane przez nadleśnictwa lub Fundusze Ochrony Środowiska i innych sponsorów. Są to najczęściej nagrody książkowe, gry i filmy przyrodnicze, ale czasem również grupowe wyjazdy z nauczycielem i leśnikiem na leśną ścieżkę dydaktyczną. W 2012 r. nadleśnictwa przeprowadziły ogółem blisko 1,4 tys. konkursów (tabela 4.2), w których udział wzięło ponad 115 tys. osób, głównie uczniów szkół podstawowych (50% uczestników). Z danych zawartych w sprawozdaniach wynika, że nadleśnictwa organizowały od dwóch do siedmiu konkursów w ciągu roku, przy czym najczęściej ich odbyło się w nadleśnictwach RDLP w Lublinie (średnio 7 w jednym nadleśnictwie). Największą frekwencją cieszyły się natomiast konkursy organizowane na terenie RDLP w Radomiu, Toruniu, Zielonej Górze i Poznaniu (wykres 6).

Do masowych form edukacji leśnej, czy ogólnie mówiąc – ekologicznej, z ważnymi akcentami wychowawczymi należą różnego rodzaju akcje i imprezy edukacyjne organizowane na terenach leśnych. Wymienić tu można: wiosenne akcje sadzenia lasu, Dzień Ziemi, Święto Niezapominajki, Sprzątanie Świata (i lasu), dni otwarte w nadleśnictwach, święto drzewa, zimowe dokarmianie zwierząt itp. W 2012 r. nadleśnictwa organizowały, bądź współorganizowały ponad 2,3 tys. takich akcji i imprez, w których uczestniczyło ogółem ponad 530 tys. osób (tabela 4.3). Przeciętnie na jedno nadleśnictwo w kraju przypadało pięć akcji edukacyjnych, chociaż nadleśnictwa RDLP w Gdańsku, Szczecinie i Warszawie – zorganizowały ich średnio po osiem.

Efektom konkursów plastycznych i fotograficznych organizowanych przez jednostki Lasów Państwowych są

niekiedy wystawy nagrodzonych prac. Ponadto, jednostki te również same organizują, bądź wypożyczają wystawy przyrodnicze udostępniane później do zwiedzania społeczeństwu. Ośrodki i izby edukacji leśnej część pomieszczeń przeznaczają na wystawy stałe, np. eksponatów i fotografii, a część na wystawy czasowe, tematyczne, okolicznościowe. Łącznie w 2012 r. nadleśnictwa zorganizowały ponad 700 wystaw, które zwiedziło 237 tys. osób (tabela 4.3). Najwyższą frekwencję odnotowano na wystawach na terenie regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie, Szczecinie, Białymstoku i Katowicach.

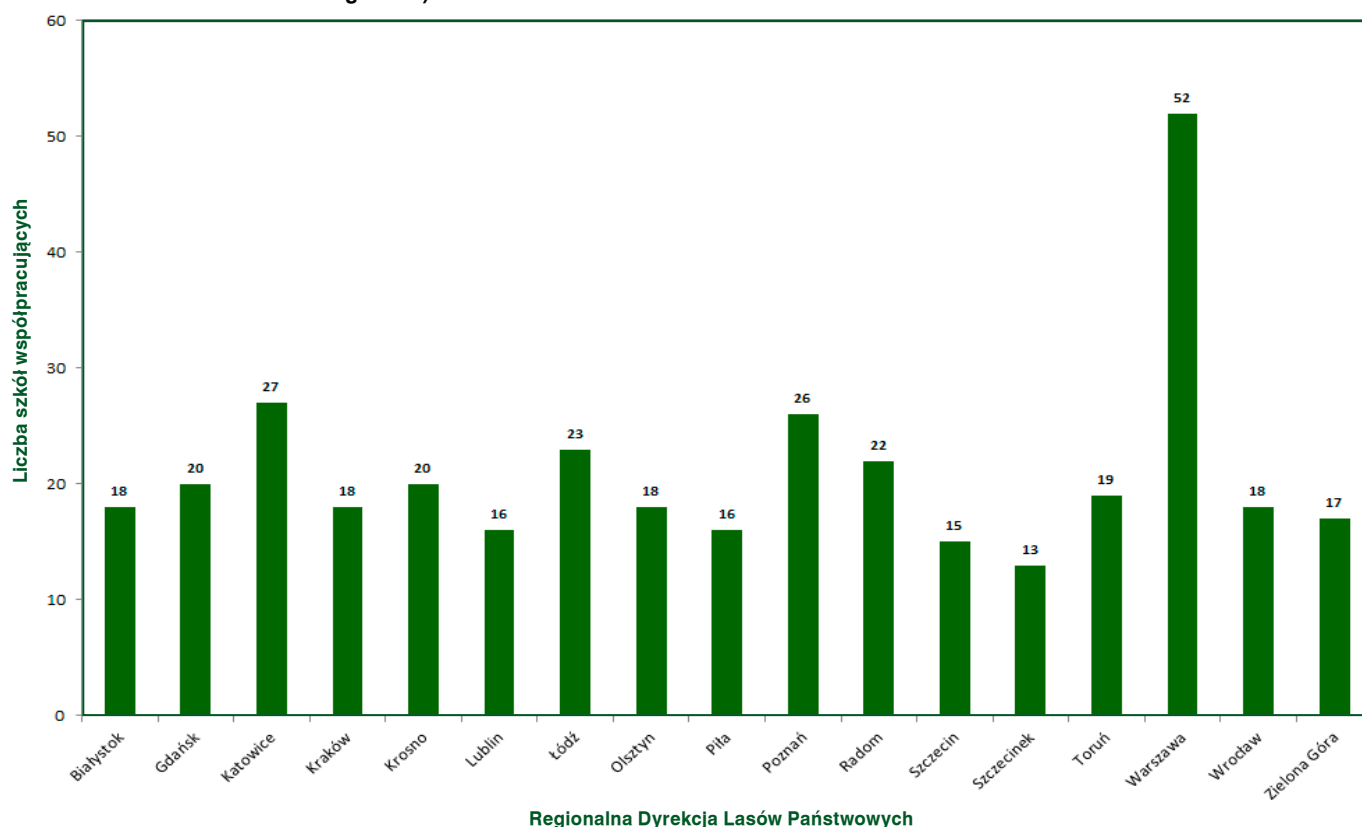
Pracownicy Lasów Państwowych wielokrotnie angażują się w działalność edukacyjną, którą trudno zaliczyć do powyżej wyliczonych form. Są to np. konsultacje (również w terenie) i udostępnianie materiałów przy pisaniu prac magisterskich i doktorskich, referatów, sprawozdań, raportów. W skali kraju są to setki zdarzeń i kilka tysięcy osób uzyskujących kompetentną informację od leśników. Kolejną formą edukacji zaliczoną w sprawozdaniach do kategorii „inne” jest obsługa własnych stoisk promocyjnych i edukacyjnych Lasów Państwowych na imprezach targowych, festynach, dużych wystawach interdyscyplinarnych itp. Trudno w tym przypadku dokładniej ocenić frekwencję i udział grup wiekowych, jak również faktyczne efekty edukacyjne. Imprezy takie odwiedzane są na ogół przez tysiące, a nawet dziesiątki tysięcy osób. Z szacunkowych danych wynika, że w tego typu działaniach edukacyjnych i promocyjnych Lasów Państwowych uczestniczyło w 2012 r. ponad milion osób (tabela 4.3). W liczbie tej znajduje się grupa, co najmniej kilkunastu tysięcy uczestników konkursów organizowanych na stronach internetowych Lasów Państwowych.

3. Współpraca w edukacji

Działalność edukacyjna Lasów Państwowych w dużej mierze opiera się na współpracy z podmiotami, dla których edukacja jest zadaniem statutowym o pierwszorzędym znaczeniu. Są to przede wszystkim szkoły wszystkich poziomów nauczania, ale również ośrodki edukacji ekologicznej, parki narodowe i krajobrazowe, domy kultury i muzea, kościoły, jednostki samorządowe, organizacje pozarządowe, jak również media: prasa, radio i telewizja.

Szkoły i środowisko nauczycielskie są naturalnym partnerem w działalności edukacyjnej Lasów Państwowych. Oferta przygotowana przez nadleśnictwa, często przy udziale nauczycieli, trafia tu na podatny grunt i wprost w zapotrzebowanie szkół realizujących edukację formalną, szczególnie w zakresie przedmiotów przyrodniczych. W 2012 r. nadleśnictwa współpracowały w całym kraju z ponad 8,6 tys. szkół, podejmując 10,1 tys. wspólnych przedsięwzięć (konkursów, wycieczek do lasu, akcji sprzątania lasu, sadzenia drzewek, dokarmiania zwierząt itp.). Statystycznie, każde nadleśnictwo w kraju współpracowało z 20 szkołami (tabela 5.1), przy czym najczęściej szkół dociera do nadleśnictw zlokalizowanych przy dużych aglomeracjach miejskich: Warszawy – 52 szkoły, Katowic – 27 szkół

Wykres 7. Współpraca nadleśnictw ze szkołami w działalności edukacyjnej w 2012 roku (średnia liczba szkół współpracujących na 1 nadleśnictwo - wg RDLP)

i Poznania – 26 szkół na jedno nadleśnictwo miejscowej Dyrekcji Lasów Państwowych (wykres 7).

Z danych zamieszczonych w sprawozdaniach (tabele 5.1 i 5.2) wynika, że zdecydowana większość nadleśnictw współpracuje z ośrodkami edukacji ekologicznej, parkami krajobrazowymi i narodowymi. W tym przypadku mamy często do czynienia z sytuacją, kiedy kilka nadleśnictw współpracuje z tym samym podmiotem (np. parkiem narodowym), co w praktyce przyczynia się do zwielokrotnienia efektu edukacyjnego. Sytuacja ta dotyczy również współpracy z organizacjami pozarządowymi o profilu ekologicznym, do których zalicza się m.in. Komitet Ochrony Orliów, Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, Towarzystwo Przyjaciół Lasu, czy Klub Przyrodników.

Duże znaczenie w popularyzacji działalności edukacyjnej Lasów Państwowych mają media: prasa, radio i telewizja. „Wspólne przedsięwzięcia” z mediami to przede wszystkim komunikaty i artykuły prasowe oraz programy radiowe i telewizyjne traktujące o przedsięwzięciach i wydarzeniach edukacyjnych.

Leśnicy współpracują z kościołami. Najczęściej są to informacje i komunikaty podawane przez duchowieństwo – księża, siostry zakonne, katechetów – w ramach katechezy, okolicznościowych nabożeństw i uroczystości religijnych o zagrożeniach pożarowych lasów, w tym o szkodliwości wypalania traw, ale również są to spotkania z leśnikami przy okazji pozyskiwania stroiszu, czy świątecznej choinki. Utrwaloną tradycją jest uczestnictwo osób duchownych w leśnych uroczystościach rocznicowych i poświęceniu nowych obiektów.

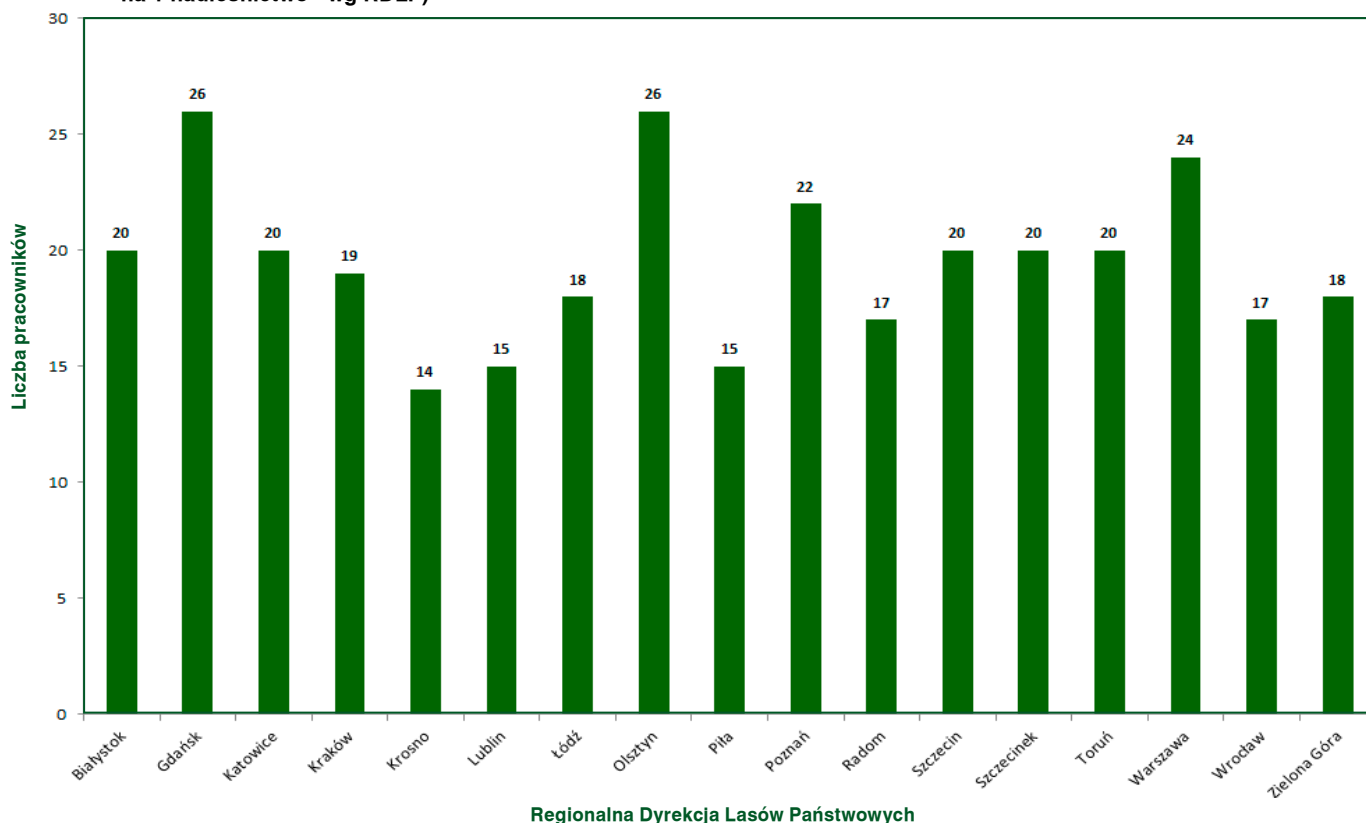
Las Państwowy znajdują partnerów do działań edukacyjnych w lokalnym samorządzie. W 2012 r. nadleśnictwa wykazały 1,1 tys. jednostek samorządowych współpracujących z leśnikami w edukacji ekologicznej społeczeństwa. Wspólne cele w ochronie lasów przed pożarami łączą leśników z jednostkami Straży Pożarnej. Praktycznie każde nadleśnictwo w kraju podejmuje działania edukacyjne i wychowawcze w tym zakresie we współpracy ze strażakami Państwowej bądź Ochotniczej Straży Pożarnej.

4. Pracownicy Lasów Państwowych w edukacji leśnej społeczeństwa

Dobrze widoczna obecność Lasów Państwowych w nieformalnej edukacji przyrodniczej społeczeństwa jest możliwa dzięki powszechnemu zaangażowaniu leśników w tę działalność. W 2012 roku ponad 8,3 tys. leśników poświęciło część czasu swojej pracy na edukację osób zainteresowanych lasami i leśnictwem, czy to na terenie nadleśnictwa, na zaproszenie w szkołach, urzędach czy innych miejscach (patrz tabela na stronie obok). Na uwagę zasługuje dynamiczna tendencja wzrostowa, gdy chodzi o włączanie się pracowników nadleśnictw w działania edukacyjne. W 2005 r. uczestniczyło w nich 4829 pracowników, w 2006 – 6732, a w 2012 r. już 8335.

Zdecydowana większość leśników prowadzi zajęcia edukacyjne tylko sporadycznie, kilka – kilkanaście razy w roku. Dzięki jednak tak powszechnemu zaangażowaniu, zapotrzebowanie społeczne na edukację leśną można w dużym stopniu spełnić. Leśnicy zatrudnieni w ośrodkach edukacji leśnej, głównie na terenie Leśnych Kompleksów

Wykres 8. Pracownicy nadleśnictw angażujący się w działalność edukacyjną w 2012 roku (średnia liczba pracowników na 1 nadleśnictwo - wg RDLP)

Promocyjnych, na edukację poświęcają więcej czasu pracy. W 2012 r. było to już ponad 60 osób i w połowie przypadków edukacja zajmowała od 50 do 100% czasu pracy, w pozostałych – od 10 do 50%.

Z danych zamieszczonych w sprawozdaniach (tabela 6) wynika, że najliczniejszą grupą leśnych edukatorów, liczącą łącznie 4877 osób, są leśniczowie i podleśniczowie, a następnie specjaliści, referenci i pracownicy techniczni nadleśnictw (1249 osób). Sytuacja ta wynika wprost ze struktury zatrudnienia w Lasach Państwowych, jak również z przyjętej generalnie zasady, że leśniczowie „obsługują”, gdy chodzi o edukację leśną, przynależne terytorialnie do danego leśnictwa szkoły.

Godny uwagi jest fakt dużego zainteresowania i osobistego zaangażowania nadleśniczych, ich zastępców i inżynierów nadzoru w działania edukacyjne nadleśnictw (tabela 6).

STANOWISKO	Liczba osób	Udział ilościowy w %
Nadleśniczy	375	4,5
Zastępca nadleśniczego	363	4,4
Inżynier nadzoru	412	4,9
Specjalista, referent	1 249	15,0
Leśniczy, podleśniczy	4 877	58,5
Strażnik leśny	590	7,1
Stażysta	469	5,6
RAZEM	8 335	100,0

Tabela. Pracownicy nadleśnictw angażujący się w edukację leśną społeczeństwa w 2012 roku – według stanowisk

Z natury rzeczy są to wystąpienia i spotkania sporadyczne i ukierunkowane na grupy „bardziej wymagające”, niemniej świadczą o przykładaniu dużej wagi przez kadrę kierowniczą do kontaktów ze społeczeństwem. Aż 375 nadleśniczych (87%) deklaruje osobiste uczestnictwo w działaniach edukacyjnych własnego nadleśnictwa. Przeciętnie 19 pracowników każdego nadleśnictwa w kraju angażuje się w edukację leśną społeczeństwa, przy czym najwyższe dane odnotowano w nadleśnictwach regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie i Gdańsku – po 25 oraz w Warszawie – 24 pracowników (wykres 8).

5. Nadleśnictwo edukacyjne 2012 roku

Z obliczeń wykonanych w oparciu o dane zawarte w sprawozdaniach z działalności edukacyjnej regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych wyłania się obraz przeciętnego – pod względem statystycznym – nadleśnictwa edukacyjnego roku 2012. Na obraz ten składa się kilka elementów. W edukacji leśnej wykorzystywana jest przede wszystkim leśna ścieżka dydaktyczna. Na każde nadleśnictwo w kraju przypada średnio dwie, a w co piątym nadleśnictwie nawet trzy ścieżki, chociaż w rzeczywistości niektóre (nieliczne) nadleśnictwa nie posiadają ścieżki dydaktycznej, a inne mają ich cztery, czy nawet pięć. Statystycznie biorąc, każde nadleśnictwo posiada już wiatę edukacyjną, gdyż jest ich w kraju 517 na 430 istniejących nadleśnictw. Powszechnie wykorzystywane są w celach edukacyjnych obiekty gospodarcze, jak np. szkoły leśne, drzewostany nasienne i zachowawcze. Takie zastosowanie znajdują również obiekty przyrodnicze niezwiązane

bezpośrednio z gospodarką leśną, jak rezerваты przyrody, ogrody i parki dendrologiczne. Więcej niż połowa nadleśnictw (250) posiada własną izbę edukacyjną.

W różnych formach edukacji leśnej organizowanych przez jedno nadleśnictwo uczestniczyło w 2012 r. ponad 4,5 tys. osób. Były to przede wszystkim przedszkolaki, dzieci i młodzież szkolna w wieku od 3 do 12 lat (53,8%). Uczestnicy edukacji najczęściej korzystali z zajęć terenowych i wycieczek z przewodnikiem (np. z wykorzystaniem leśnej ścieżki dydaktycznej). Dużą frekwencją cieszą się akcje i imprezy edukacyjne organizowane na terenie nadleśnictwa, typu Dni Otwarte w nadleśnictwie, Sprzątanie Świata, Dzień Ziemi, Święto Niezapominajki. Statystyczne nadleśnictwo edukacyjne przeprowadziło w 2012 r. 33 zajęcia terenowe, w których uczestniczyło łącznie 1,25 tys. osób. Pracownicy nadleśnictwa przeprowadzili 22 zajęcia we własnej izbie leśnej lub ośrodku edukacji dla 730 osób oraz 11 lekcji w szkołach dla 509 uczniów. Ponadto wygłosili cztery prelekcje na forum samorządowym, czy zebraniu wiejskim dla 180 słuchaczy.

Nadleśnictwo przygotowało trzy konkursy leśne (wiedzy przyrodniczej, plastyczne, fotograficzne), a w każdym z nich uczestniczyło średnio 367 osób. Ponadto, było ono organizatorem lub współorganizatorem pięciu akcji i imprez edukacyjnych, jak Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata, Dni Otwarte w nadleśnictwie, zimowe dokarmianie zwierząt itp. W jednej takiej akcji uczestniczyło średnio 230 osób. Statystycznie biorąc, każde nadleśnictwo urządziło jedną lub dwie wystawy rysunków, obrazów, fotografii, eksponatów itp., które odwiedziło przeciętnie 326 osób. W innych formach edukacji przyrodniczo-leśnej organizowanych przez nadleśnictwo (np. stoiska na targach i festynach, grzybobranie, konsultacje przy pisaniu prac naukowych) uczestniczyło jeszcze ponad 2,4 tys. osób.

W działalności edukacyjnej statystyczne nadleśnictwo współpracowało w 2012 r. z 20 szkołami, z dwiema bądź trzema jednostkami samorządowymi, z dwiema organizacjami pozarządowymi (Komitet Ochrony Orłów, Liga Ochrony Przyrody, Klub Przyrodników, Towarzystwo Przyjaciół Lasu). Co drugie nadleśnictwo współpracowało z parkiem krajobrazowym lub narodowym. W celu promocji wydarzeń edukacyjnych i wiedzy o lesie nadleśnictwo najczęściej utrzymuje kontakty z jedną lub dwiema redakcjami lokalnej prasy, natomiast dwa na każde trzy nadleśnictwa współpracują z rozgłośnią radiową i stacją telewizyjną.

Tak duże spektrum działań edukacyjnych było możliwe, ponieważ angażowało się w nie (w różnym stopniu) 19 pracowników nadleśnictwa, w tym 11 leśniczych (i podleśniczych) oraz dwóch lub trzech specjalistów z biura nadleśnictwa. Uśrednione dane wskazują, że w edukacji leśnej społeczeństwa uczestniczy w każdym nadleśnictwie jeden, a czasem dwóch funkcjonariuszy Straży Leśnej. Poza tym w działaniach edukacyjnych blisko 90% nadleśnictw w kraju uczestniczyła też kadra kierownicza: nadleśniczy, jego zastępca i inżynier nadzoru.

6. Inne jednostki Lasów Państwowych w edukacji leśnej społeczeństwa

6.1. Regionalna dyrekcja Lasów Państwowych

Regionalne dyrekcje Lasów Państwowych (RDLP) w zakresie edukacji leśnej społeczeństwa pełnią głównie rolę koordynującą, doradczą i wspierającą działalność edukacyjną nadzorowanych nadleśnictw. W każdej z 17 RDLP w kraju wyznaczony jest koordynator edukacji leśnej, który wykonuje ponadto samodzielnie – często wspierany przez innych pracowników dyrekcji – szereg zadań edukacyjnych, jak kontakty z kuratorium oświaty i ze szkołami, przygotowanie i głoszenie referatów, opracowanie folderów, publikacji prasowych, programów radiowych i telewizyjnych. W niektórych regionalnych dyrekcjach LP aktywnie funkcjonuje dział edukacyjny na stronie internetowej.

Biura regionalnych dyrekcji LP na ogół nie posiadają własnych obiektów edukacyjnych. Wyjątkowo, spotkania edukacyjne odbywają się w salach konferencyjnych (Kraków, Toruń), izbach leśnych bądź wiatkach edukacyjnych (Krosno, Szczecinek). Częściej w edukacji wykorzystywane są obiekty pobliskich nadleśnictw, tak jak np. pracownicy biura RDLP w Olsztynie w działalności edukacyjnej wykorzystują obiekty Nadleśnictwa Kudypy, gdzie do dyspozycji jest ośrodek, wiatka edukacyjna, ścieżka dydaktycznych i arboretum.

Pracownicy biur RDLP przeprowadzili w 2012 r. (według danych z 10 dyrekcji na 17 istniejących) 8 zajęć terenowych, 26 prelekcji-wykładów w sali konferencyjnej i 69 lekcji w szkołach. W tych formach edukacji uczestniczyło łącznie ponad 4,2 tys. osób. Wygłaszali też prelekcje podczas 35 spotkań edukacyjnych poza szkołami, łącznie dla 2,2 tys. słuchaczy. Przeprowadzili 37 konkursów (plastycznych, wiedzy leśnej, fotograficznych) przy frekwencji 6,3 tys. uczestników. Zorganizowali 51 dużych akcji edukacyjnych np. z okazji Sprzątania Świata, Dnia Ziemi, w których uczestniczyło blisko 40 tys. osób, głównie dzieci i młodzieży z miast, gdzie mieści się siedziba RDLP. Ponadto, przygotowali siedem wystaw o tematyce przyrodniczo-leśnej, które odwiedziło ponad 10 tys. osób. Stoiska edukacyjne prowadzone przez leśników z RDLP na różnego rodzaju festynach (Dzień Ziemi, Światowy Dzień Ochrony Środowiska, dożynki) odwiedziło, szacunkowo, blisko 130 tys. osób. Łączna frekwencja w wydarzeniach edukacyjnych organizowanych, bądź współorganizowanych przez biura 10 RDLP przekroczyła 192 tys. osób.

W ostatnich latach rośnie znaczenie stron internetowych, zarówno nadleśnictw jak i regionalnych dyrekcji LP jako narzędzia wspomagającego edukację leśną społeczeństwa. Ciekawe graficznie, na bieżąco aktualizowane i atrakcyjne merytorycznie strony RDLP, notują nawet kilkadziesiąt tysięcy odwiedzin w ciągu miesiąca.

Biura RDLP na polu edukacji współpracowały w 2012 r. głównie ze szkołami (278), ośrodkami edukacji (11)

oraz redakcjami prasy (72), radia (45) i telewizji (37). W wyniku współpracy z mediami opublikowano blisko 170 artykułów prasowych, 150 programów radiowych oraz 130 telewizyjnych z zakresu edukacji przyrodniczo-leśnej. Biura RDLP współpracowały na niwie edukacyjnej również z 26 organizacjami pozarządowymi, 19 samorządami (głównie chodzi tu o Urzędy Marszałkowskie) i 22 komendami Straży Pożarnej. Według niepełnych danych wydatki biur RDLP na działalność edukacyjną i promocyjną w 2012 r. wyniosły od 1 tys. zł do 85 tys. zł, przy czym na uwagę zasługują skuteczne starania biur RDLP w Olsztynie i Pile, które uzyskały na działalność edukacyjną odpowiednio: 25 tys. zł i 20 tys. zł z Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Z uwagi na fakt, że plan kont nie przewiduje wydatków edukacyjnych na szczeblu RDLP, koszty tej działalności odnoszone są na ogół na rzecz kosztów promocji, bądź kosztów funkcjonowania biura. W działaniach edukacyjnych biur 10 RDLP uczestniczyło łącznie 94 pracowników, w tym najwięcej specjalistów, naczelników wydziałów merytorycznych, ale te zadania wykonują również dyrektorzy i wicedyrektorzy.

6.2. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych

Centrum Informacyjne Lasów Państwowych (CILP) jest jednostką organizacyjną Lasów Państwowych o zasięgu krajowym. Zadaniem Centrum jest realizacja polityki informacyjnej, promocja i kształtowanie wizerunku Lasów Państwowych, krzewienie i popularyzacja wiedzy leśnej, tworzenie forum wymiany doświadczeń i poglądów, monitorowanie życia politycznego, gospodarczego i informacji medialnych. Swoją misję wypełnia, zarządzając witryną internetową Lasów Państwowych, koordynując funkcjonowanie stron internetowych jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych, prowadząc działalność wydawniczą (prasa i publikacje książkowe: promocyjne i branżowe na rzecz Lasów Państwowych), medialną, nadzorując produkcję filmową na rzecz Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

Działalność promocyjna i edukacyjna

Działania realizowane przez Centrum Informacyjne LP w 2012 r. były nakierowane na budowanie i utrwalanie w społeczeństwie wiedzy i przekonania, że polskie lasy są dobrze zarządzane przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, a leśnicy prowadzą zrównoważoną gospodarkę leśną z uwzględnieniem potrzeb społeczeństwa takich jak m.in. powszechne udostępnienie lasu, rozbudowa sieci leśnej infrastruktury edukacyjnej, turystycznej i rekreacyjnej. W drugiej połowie 2012 r., wszystkie projekty realizowano w ramach spójnej koncepcji nowej kampanii „Lasy Państwowe. Zapraszamy”, która jest kontynuowana i rozwijana w 2013 r.

a. Wydarzenia o charakterze promocyjno-edukacyjnym Podstawowym celem przygotowanych wydarzeń było

przekazanie grupom docelowym kluczowych komunikatów, informujących o dobrej kondycji polskich lasów, o których stan dbają leśnicy z Lasów Państwowych. Partnerem wielu wydarzeń, organizowanych w ramach działalności promocyjno-edukacyjnej CILP, były szkoły wszystkich poziomów nauczania, fundacje, stowarzyszenia, instytucje państwowe i organizacje pozarządowe. W 2012 r. zrealizowano m.in. następujące wydarzenia:

- „Las Erasmusa” – akcja polegająca na sadzeniu, w dwunastu wybranych nadleśnictwach na terenie Polski, symbolicznych lasów przez studentów uczestniczących w międzynarodowym programie Erasmus,

- „Leśnicy każdego roku sadzą 500 mln drzew” – akcja promocyjna prowadzona wspólnie z Fundacją „Arka”, w której uczestniczyły dzieci i młodzież szkolna w wybranych pięciu dużych miastach Polski,

- „Sprzątanie świata. Polska 2012” – akcja organizowana w Polsce przy współpracy z Fundacją Nasza Ziemia, mająca na celu podniesienie świadomości społeczeństwa i wspólna troskę o przyrodę, w tym o czyste lasy,

- „Pomóżmy kasztanowcom” – akcja edukacyjna, w której uczestniczą dzieci i młodzież szkolna, realizowana przy współpracy Lasów Państwowych i Fundacji Nasza Ziemia, mająca na celu ochronę kasztanowców przed szkodliwym owadem szrotówkiem kasztanowcowiaczkiem,

- „Święto drzewa” – coroczny program edukacyjny realizowany wspólnie z organizacją ekologiczną Klub Gaja,

- „Ożywić pola. Rok kaczki” – program aktywnej edukacji ekologicznej adresowany do szkół, a organizowany we współpracy Polskiego Związku Łowieckiego oraz jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych,

- „Leśnicy dla Stolicy” – akcja edukacyjna organizowana dla mieszkańców Warszawy przez CILP i jednostki organizacyjne RDLP w Warszawie, na którą składały się różnorodne formy promocji i edukacji leśnej, w tym: zajęcia terenowe, prelekcje, wystawy, dni otwarte w nadleśnictwach, pikniki edukacyjne itp.,

- „Święto Polskiej Niezapominajki” – jedenasta edycja tego wydarzenia odbyła się tradycyjnie na terenie Leśnego Ośrodka Edukacyjnego w Jedlni (RDLP w Radomiu) i obejmowała szereg wydarzeń edukacyjnych, promocyjnych, rekreacyjnych,

- „Dzień Ziemi” – akcja ekologiczno-edukacyjna organizowana przez Fundację Ośrodka Edukacji Ekologicznej przy współpracy Lasów Państwowych na Polu Mokotowskim w Warszawie. Uczestniczy w niej każdego roku tysiące mieszkańców stolicy. Lasy Państwowe wystawiają się na stoiskach edukacyjnych z bogatą ofertą gier, zabaw, konkursów, wydawnictw oraz sadzonek drzew rozdawanych w ramach akcji „I Ty posadź swoje drzewko”,

- „Choinka Nadziei” – projekt realizowany we współpracy Lasów Państwowych z Fundacją Arka oraz placówkami oświatowymi (szkołami), polegający na przeprowadzeniu programów artystycznych połączonych z przekazaniem świątecznych drzewek domom opieki społecznej, czy domom seniora.

b. Konkursy kierowane do społeczeństwa

Centrum Informacyjne LP jest współorganizatorem konkursów edukacyjnych adresowanych do różnych grup społeczeństwa, w tym przede wszystkim do dzieci i młodzieży szkolnej. W 2012 r. były to m.in.:

- Międzynarodowy konkurs wiedzy o lesie „YPEF – Młodzież w lasach Europy”, współorganizowany z Towarzystwem Przyjaciół Lasu,

- VII edycja Konkursu „Czysty las” współorganizowanego przez Towarzystwo Przyjaciół Lasu, Lasy Państwowe oraz Wydział Leśny SGGW w Warszawie,

- „Szkoła na pTAK” – konkurs na remizę dla ptaków organizowany we współpracy ze Stowarzyszeniem Ptaki Polskie,

- Ogólnopolski konkurs dla młodzieży szkolnej „Mój las” organizowane przez Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Leśnictwa i Drzewnictwa, Ligę Ochrony Przyrody i Lasy Państwowe,

- VI Ogólnopolski Konkurs „Bajarze z leśnej polany” organizowany przez Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie przy współpracy CILP, Kapituły Polskiej Niezapominajki oraz Biura Nasiennictwa Leśnego w Warszawie.

Działalność medialna

Działalność medialna Centrum Informacyjnego LP jest jednym ze sposobów promocji Lasów Państwowych, a także formą prowadzenia edukacji ekologicznej i leśnej społeczeństwa. Dotarcie do dużej liczby zróżnicowanych odbiorców, wymaga stosowania różnorodnych kanałów komunikacji, dlatego CILP korzysta z audycji radiowych, programów telewizyjnych oraz artykułów prasowych, publikowanych w wydawnictwach periodycznych i w Internecie.

a. Produkcja telewizyjna w 2012 r. to m.in.: cykl 26 odcinków „Prosto z lasu” promujących proekologiczne postawy i działania w społeczeństwie (TVP INFO); cykl 18 programów „Dzika Polska, bogatsze życie” o tematyce przyrodniczo-leśnej (TVP Polonia); cykl 7 odcinków „Natura mieszcucha, czyli przyroda w mieście” na temat flory, fauny i gospodarowania w lasach (TV PLANET) oraz cykl 14 odcinków „Las bliżej nas” – kompendium wiedzy o lasach (TVP 1).

b. Audycje radiowe podejmujące tematy polskich lasów, leśnictwa i grupy zawodowej leśników (m.in. w „Sygnałach Dnia” – Programu 1 Polskiego Radia, Radiu dla Ciebie, Programie 3 Polskiego Radia.

c. Artykuły edukacyjne i teksty publicystyczne w tytułach prasowych: „Nowe Życie Gospodarcze”, „Środowisko”, „Przegląd Techniczny”, „Przyroda Polska”, „Uważam Rze”, „Przekrój”, „Super Express”, „Angora”, „Gazeta Prawna”.

d. Wydawanie własnych tytułów prasowych: miesięcznika „Głos Lasu” – magazynu wewnętrznego, adresowanego do pracowników Lasów Państwowych oraz kwartalnika „Echa Leśne” skierowanego do zewnętrznych partnerów, organizacji oraz społeczeństwa zainteresowanych szeroko rozumianą tematyką przyrodniczą i leśną.

Internet

Centrum Informacyjne LP zarządza witryną internetową Lasów Państwowych.

a. www.lasy.gov.pl – strona internetowa Lasów Państwowych, podstawowe źródło informacji o PGL LP oraz o tym, co dzieje się w polskich lasach. Zawiera treści dotyczące struktury organizacji, jej historii, gospodarki leśnej, działalności rynkowej i społecznej. W 2012 r. odwiedziło stronę blisko 1,2 mln unikalnych użytkowników, zanotowano ponad 4,6 mln odwiedzin i blisko 10 mln odsłon. W serwisie umieszczono ponad 860 aktualności i wydarzeń.

b. www.erys.pl – portal edukacyjny, w którym w 2012 r. odnotowano 267 tys. odwiedzin i 212 tys. unikalnych użytkowników. W portalu zarejestrowało się prawie 8 tys. dzieci i młodzieży. Największą popularnością cieszyły się blogi tematyczne: leśniczego, edukatora i blog przyrodniczy.

c. www.czaswlas.pl – portal turystyczny zawierający informacje dla osób zainteresowanych wypoczynkiem, edukacją i rekreacją na terenach leśnych kraju.

d. Lasy Państwowe w działalności edukacyjnej, promocyjnej i komunikacji społecznej coraz powszechniej wykorzystują media społecznościowe. Na kanale YouTube w 2012 r. zamieszczono 130 filmów przyrodniczych, edukacyjnych i promocyjnych. Dużą popularnością (ponad 20 tys. fanów) cieszył się profil projektu Bieliki Online na Facebooku. W 2012 r. na Facebooku obecnych było 55 jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych, których działalność jest wspierana przez CILP.

Wydawnictwa nieperiodyczne

Centrum Informacyjne LP realizowało w 2012 r. plan wydawniczy uwzględniający potrzeby edukacyjne i promocyjne Lasów Państwowych. Ogółem wydano 24 pozycje. Były to publikacje branżowe, edukacyjne i promocyjne w nakładach od kilkuset egzemplarzy do 11 tysięcy (instrukcje). Z pozycji o charakterze typowo edukacyjnym można wymienić:

a. Książeczki - kolorowanki, koncepcja: Anna Pikus, Hanna Będkowska, rysunki Barnaba Majewski. Dwa zeszyty pt. „Praca leśnika” i „Co daje las”,

b. Książeczki edukacyjne pt. „Cztery pory roku w lesie”, autor Magdalena Krzyżosiak, rysunki Ewa Beniak-Haremska,

c. Publikacja pt. „Tego nie wiesz o drzewach”, autor: Hanna Będkowska, Edward Marszałek, Anna Pikus,

d. Plansze edukacyjne (dziewięć) o tematyce przyrodniczo-leśnej z zadaniami, do wykorzystania w działalności edukacyjnej, koncepcja Anna Pikus, opracowanie graficzne: Robert Dzwonkowski,

e. Kalendarz książkowy na rok szkolny 2012/2013 dla młodzieży gimnazjalnej i licealnej pt. „Kalendarz z lasu”, koncepcja Anna Pikus, red. Magdalena Krzyżosiak, Wawrzyniec Milewski

6.3. Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie

Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie jest jednostką organizacyjną Lasów Państwowych. Jednym z głównych

Tabela. Formy edukacji leśnej zrealizowane przez Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie i frekwencja w 2012 r.

FORMA EDUKACJI	Liczba zajęć	Liczba uczestników
Lekcje terenowe i wycieczki z przewodnikiem	145	4 234
Warsztaty edukacyjne	22	702
Konkursy edukacyjne	8	967
Akcje, imprezy edukacyjne	5	2 270
Prelekcje	5	160
Inne wydarzenia (konferencja, plener, koncert)	2	130
Wystawy edukacyjne (4 stałe i 11 czasowych)	x	25 811
RAZEM	X	34 274
Inne (zwiedzanie pokazowej zagrody zwierząt i parku arboretum)	x	126 212

zadań statutowych Ośrodka jest prowadzenie edukacji leśnej społeczeństwa. Do edukacji służą następujące obiekty: ośrodek edukacji leśnej, wiata edukacyjna, park arboretum, leśna ścieżka dydaktyczna, pokazowa zagroda zwierząt, wystawa terenowa, pięć wystaw stałych oraz wystawy czasowe. Wystawy stałe są urządzone w obiektach Muzeum Leśnictwa. Ich tematy to: „Związki lasu z kulturą”, „Historia gospodarstwa leśnego na ziemiach polskich”, „Technika leśna” i „Przyrodnicze podstawy leśnictwa – spotkanie z lasem”.

Z oferty edukacyjnej Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie w 2012 r. skorzystało 34,3 tys. osób, w tym najczęściej dzieci i młodzieży szkolnej w wieku od 7 do 12 lat (15,4 tys.) oraz dorosłych (13 tys.). Ponadto, park arboretum i pokazową zagrodę zwierząt odwiedziło ponad 126 tys. osób. W tabeli obok pokazano zrealizowane w OKL formy edukacji wraz z frekwencją.

W działalności edukacyjnej Ośrodek Kultury Leśnej współpracował ze 125 podmiotami, w tym głównie ze szkołami (93) i mediami (20). Liczba pracowników OKL zajmujących się edukacją wynosiła 23 osoby. Sezonowo zatrudniano dodatkowo cztery osoby w charakterze przewodników po wystawach edukacyjnych.

Koszty działalności edukacyjnej Ośrodka w 2012 r. wyniosły 303,7 tys. zł, w tym 69,3 tys. zł stanowiła dotacja z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu.

6.4. Leśny Bank Genów Kostrzyca

Działalność edukacyjna prowadzona w Leśnym Banku Genów Kostrzyca ma na celu upowszechnianie wiedzy o środowisku leśnym i zrównoważonej gospodarce leśnej, podnoszenie świadomości społecznej w zakresie racjonalnego i odpowiedzialnego korzystania z lasu oraz budowanie zaufania społecznego do działalności zawodowej leśników. Przekazywana jest

również informacja na temat działalności Leśnego Banku Genów Kostrzyca, jednostki organizacyjnej Lasów Państwowych powołanej do ochrony leśnych zasobów genowych. Głównymi odbiorcami oferty edukacyjnej LBG są dzieci i młodzież szkolna oraz studenci. Tematyka i formy zajęć dostosowane są do wieku i wiedzy odwiedzających.

W działalności edukacyjnej Leśnego Banku Genów wykorzystywane są: sala edukacyjna oraz do zwiedzania – laboratorium i chłodnia w gmachu głównym LBG, a ponadto arboretum z wytyczonymi trasami dydaktycznymi i hydrobotaniczna oczyszczalnia ścieków. Edukacją zajmuje się jeden pracownik, w razie potrzeby wspierany przez pracowników z innych działów Banku Genów.

W 2012 r. w edukacji przyrodniczej prowadzonej przez Leśny Bank Genów Kostrzyca uczestniczyło blisko 2,4 tys. osób, głównie dzieci i młodzież szkolna (68%). Zrealizowano kilka akcji i projektów edukacyjnych, jak: zimowe dokarmianie zwierząt, dzień otwarty pod hasłem „Wiosna w lesie” oraz z okazji Dnia Dziecka, konkurs przyrodniczy z okazji „Dnia Ziemi”, sadzenie lasu z okazji Światowego Dnia Ochrony Środowiska oraz festiwal „Dary Lasu” na rynku głównym w Lwówku Śląskim.

Pracownicy LBG zrealizowali również, w terminie od września do listopada 2012 r., projekt edukacyjny „Dobry czas poznać las” współfinansowany ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu. Zorganizowano ponadto wystawy edukacyjne „Zwierzęta naszych lasów, pól i szuwarów”, „Karkonosze w akwareli” i fotograficzną podsumowującą konkurs „Dobry czas poznać las”.

Leśny Bank Genów Kostrzyca jest miejscem prowadzenia konferencji, szkoleń zawodowych i kursów specjalistycznych z zakresu genetyki, selekcji, nasiennictwa i szkółkarstwa leśnego dla leśników z całego kraju. Miejsce to odwiedzają również goście z zagranicy. ■

III. DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNA LEŚNYCH KOMPLEKSÓW PROMOCYJNYCH (LKP) w 2012 roku

Leśne Kompleksy Promocyjne to jednostki funkcjonalne o znaczeniu ekologicznym, edukacyjnym i społecznym (ustawa o lasach z 1991 r.). Były tworzone na terenie całego kraju na mocy zarządzeń dyrektora generalnego Lasów Państwowych, w latach 1994-2011. Obecnie jest ich 25 i obejmują łącznie powierzchnię ponad 1,2 mln tys. ha (17% powierzchni Lasów Państwowych).

W skład Leśnych Kompleksów Promocyjnych wchodzi od jednego do siedmiu nadleśnictw, a w kilku przypadkach w granicach LKP znalazły się również tereny instytucji naukowych, uczelni, czy lasy innej własności, na przykład lasy miejskie. Informacje zawarte w tym rozdziale (III.) odnoszą się do nadleśnictw Lasów Państwowych wchodzących w skład 25 Leśnych Kompleksów Promocyjnych według stanu na 1 lutego 2013 r. Jest ich razem 72 co stanowi 16,7% wszystkich (430) nadleśnictw w Polsce.

Jednym z zadań przypisanych Leśnym Kompleksom Promocyjnym, już przy tworzeniu pierwszych takich jednostek w 1994 r. była „edukacja ekologiczna społeczeństwa”. Ta sfera działalności nadleśnictw promocyjnych w ciągu minionych kilkunastu lat rozwijała się nadzwyczaj dynamicznie. Niniejsza informacja jest próbą oceny działalności edukacyjnej LKP, sporządzoną na bazie sprawozdań za 2012 r., wykonanych przez regionalne dyrekcje Lasów Państwowych. Należy zaznaczyć, że działalność edukacyjna nadleśnictw LKP

jest częścią działalności Lasów Państwowych, którą już opisano w rozdziale II.

1. Obiekty edukacji leśnej w Leśnych Kompleksach Promocyjnych

Na terenie 25 Leśnych Kompleksów Promocyjnych funkcjonuje 25 ośrodków edukacji przyrodniczo-leśnej, 60 izb leśnych, 101 wiat edukacyjnych („zielonych klas”) i 204 ścieżki dydaktyczne (tab. 7.1). Są to główne obiekty wykorzystywane w działalności edukacyjnej Lasów Państwowych i z porównania danych (tabela 1 na końcu opracowania) wynika, że nadleśnictwa LKP są bardziej „nasycone” infrastrukturą edukacyjną niż nadleśnictwa pozostałe. Dotyczy to zwłaszcza lokalizacji ośrodków edukacji, ale już w zdecydowanie mniejszym stopniu izb leśnych, wiat edukacyjnych i ścieżek dydaktycznych. Gdy chodzi natomiast o wykorzystywane w działalności edukacyjnej punkty i powierzchnie (szkółki leśne, drzewostany itp.), jak również inne obiekty niezwiązane z gospodarką leśną (rezerwaty przyrody, ogrody i parki dendrologiczne) – to ich liczebność i rozmieszczenie można uznać za równomierne na terenie Lasów Państwowych, z wyjątkiem obiektów małej retencji, które spotyka się w nadleśnictwach Leśnych Kompleksów Promocyjnych zdecydowanie częściej niż w nadleśnictwach poza LKP. Rodzaj i liczebność wszystkich obiektów edukacyjnych na terenie poszczególnych LKP w 2012 r. pokazano w tabelach 7.1 i 7.2.

Tabela. Średnia liczba uczestników i form edukacji na jedno nadleśnictwo w 2012 r.

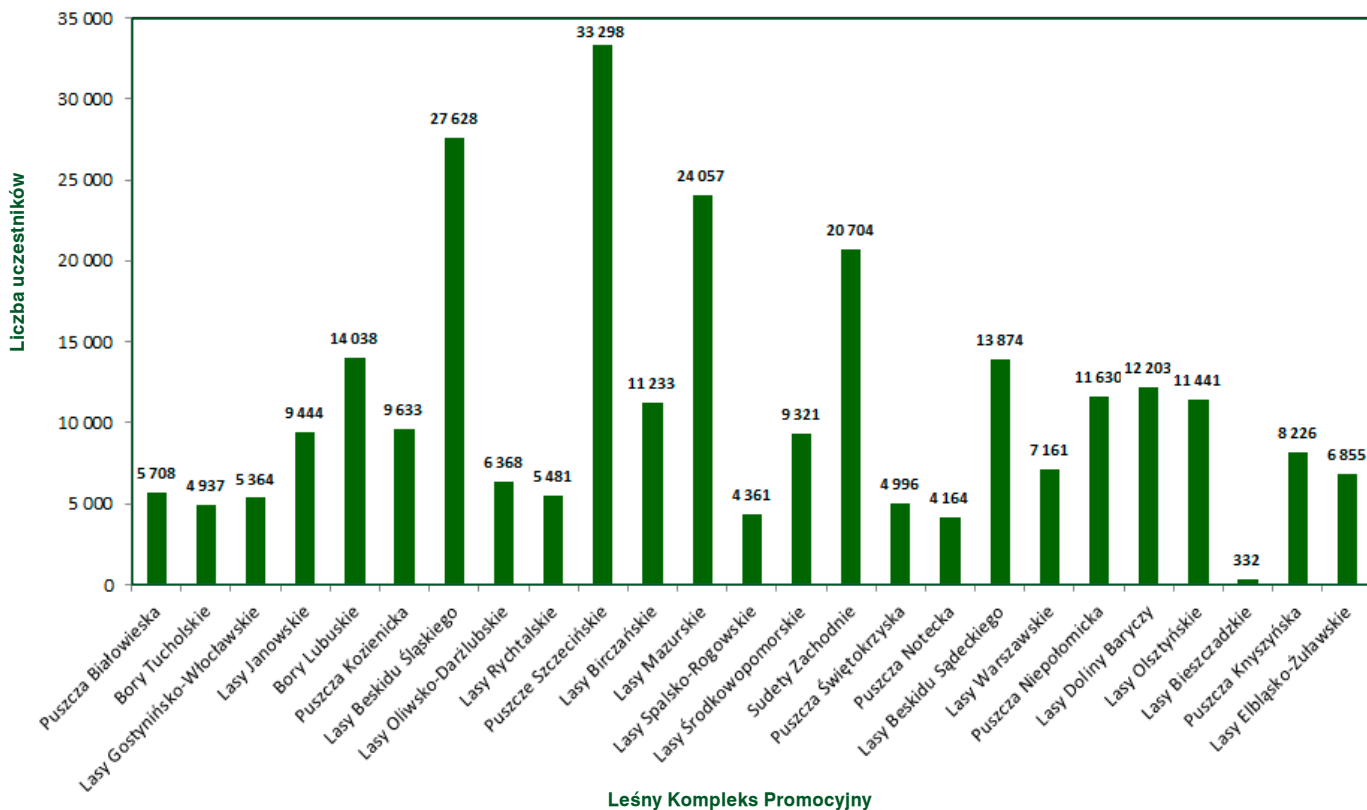
Nadleśnictwo (430 ogółem w LP)	Uczestnicy edukacji	Zajęcia terenowe	Zajęcia w izbie leśnej	Lekcje w szkole	Spotkania poza szkołą	Konkursy	Akcje	Wystawy
1. w LKP (72 nadleśnictwa)	10 683	62,4	43,7	17,4	6,4	4,2	7,6	1,8
2. poza LKP (358 nadleśnictw)	3 282	27,5	9,8	10,2	3,4	3,1	4,9	1,7
Relacja 1:2	3,3	2,4	4,5	1,7	1,9	1,4	1,6	1,1

2. Formy edukacji leśnej w Leśnych Kompleksach Promocyjnych

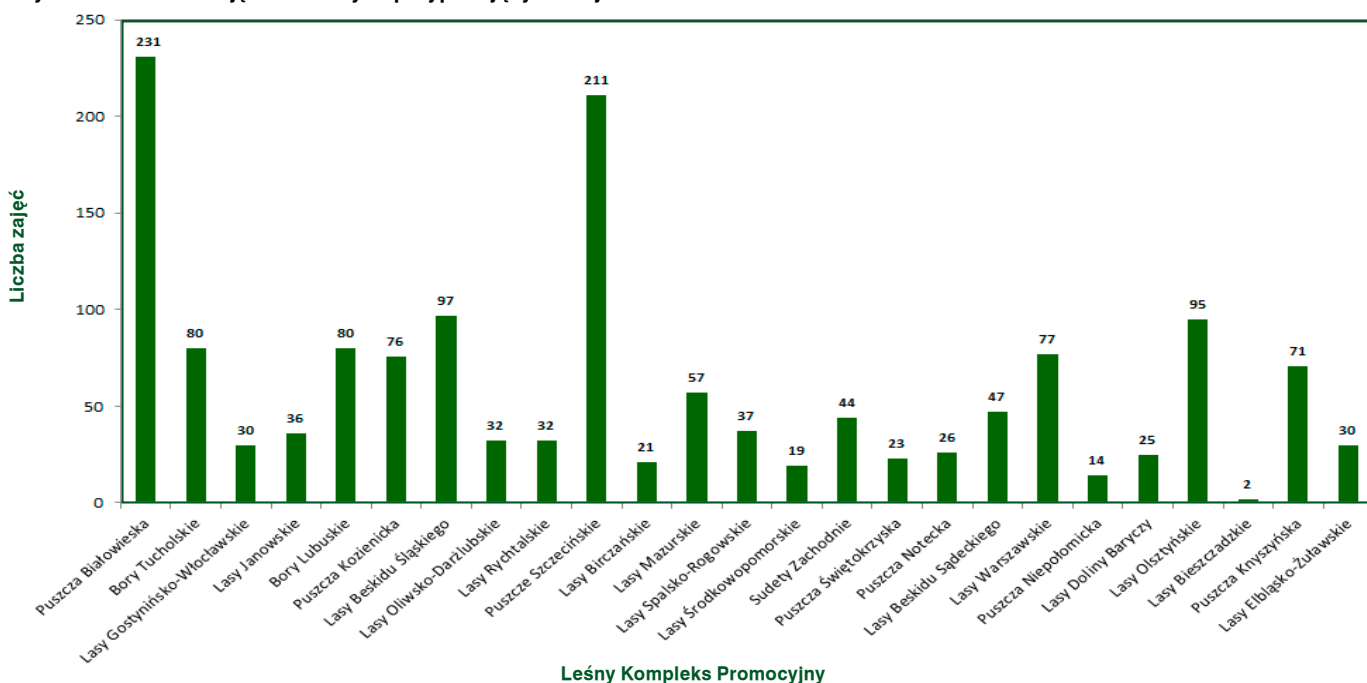
W nadleśnictwach Leśnych Kompleksów Promocyjnych realizowane są te same formy edukacji leśnej, co w całych Lasach Państwowych. Frekwencja ogółem, jak i w poszczególnych formach edukacji jest tu jednak znacznie wyższa. Dane porównawcze dla przeciętnego nadleśnictwa z LKP i nadleśnictwa spoza LKP zestawiono w tabeli na stronie 16.

Nadleśnictwo „promocyjne” (wchodzące w skład LKP) było odwiedzane w 2012 r. średnio przez 10,7 tys. osób – uczestników różnych form edukacji, podczas gdy w nadleśnictwie poza LKP frekwencja była ponad trzy razy mniejsza i wynosiła 3,3 tys. osób. W tabeli porównano liczbę jednostek zajęć edukacyjnych. W każdym przypadku nadleśnictwo LKP przeprowadziło tych zajęć więcej – od 1,4 (konkursy) do nawet ponad cztery razy więcej (zajęć w izbie leśnej i ośrodku edukacji) – niż nadleśnictwo

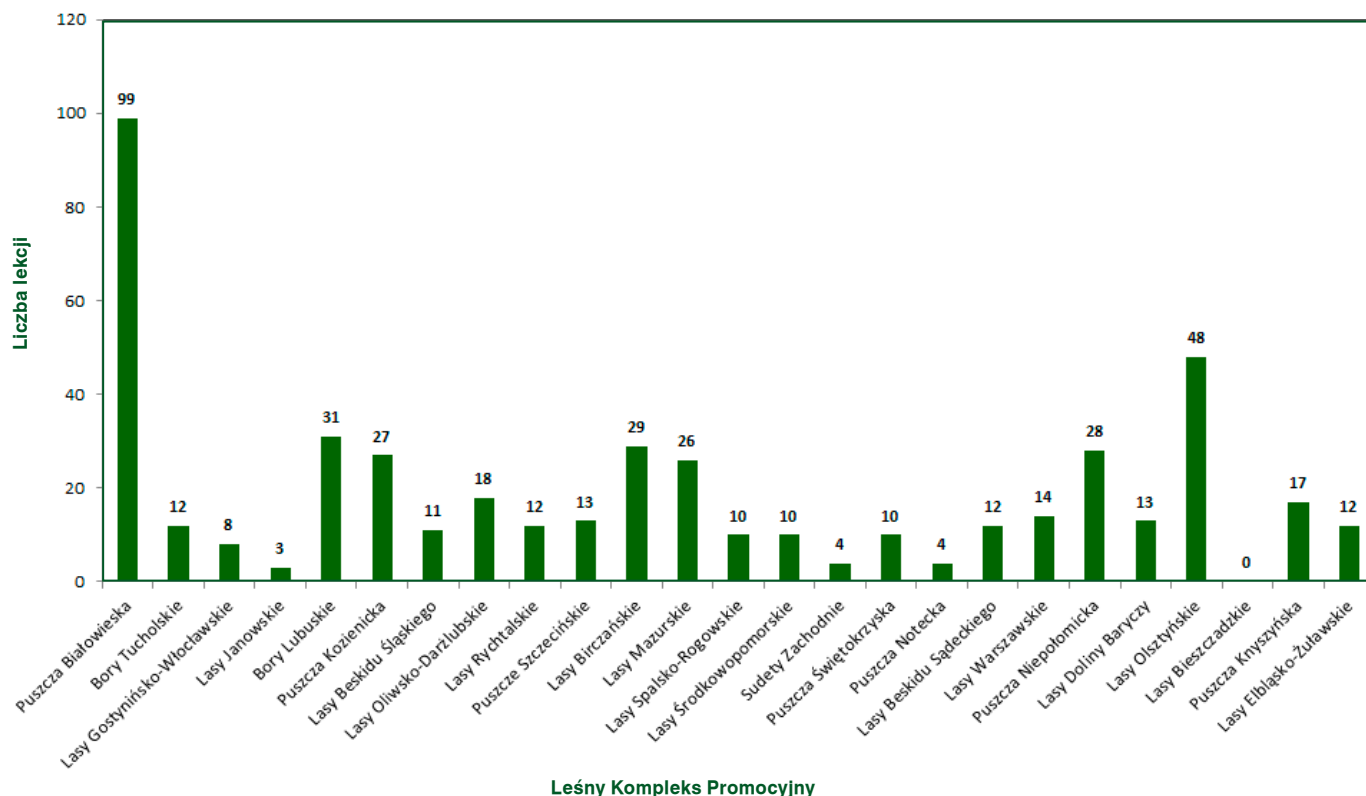
Wykres 9. Frekwencja ogólna uczestników różnych form edukacji na jedno nadleśnictwo LKP w 2012 roku

Wykres 10. Liczba zajęć terenowych przypadających na jedno nadleśnictwo LKP w 2012 r.

Wykres 11. Liczba lekcji w szkole przeprowadzonych przez pracowników jednego nadleśnictwa LKP w 2012 r.

spoza LKP. Tylko liczba wystaw edukacyjnych jest podobna w porównywanych nadleśnictwach. Frekwencję ogólną uczestników wszystkich form edukacji w 25 Leśnych Kompleksach Promocyjnych pokazano na wykresie 9. Z kompleksów promocyjnych zlokalizowanych w nizinnej części kraju najchętniej odwiedzane są nadleśnictwa LKP Puszcze Szczecińskie i Lasy Mazurskie. Wysoką frekwencją cieszą się „górskie” kompleksy promocyjne: Lasy Beskidu Śląskiego, Sudety Zachodni, i Lasy Beskidu Sądeckiego, na co wpływ ma niewątpliwie również turystyczna atrakcyjność tych jednostek.

Aktywność edukacyjna nadleśnictw w poszczególnych Leśnych Kompleksach Promocyjnych jest zróżnicowana i zależy od wielu czynników. Ma na to wpływ m.in. infrastruktura edukacyjna, zatrudnienie na etatach edukacyjnych, nakłady na edukację, położenie na mapie Polski, rok utworzenia LKP (doświadczenie pracowników, programy edukacyjne, współpraca itp.). Dane dotyczące poszczególnych form edukacji w 25 Leśnych Kompleksach Promocyjnych zamieszczono w tabelach 8.1 i 8.2.

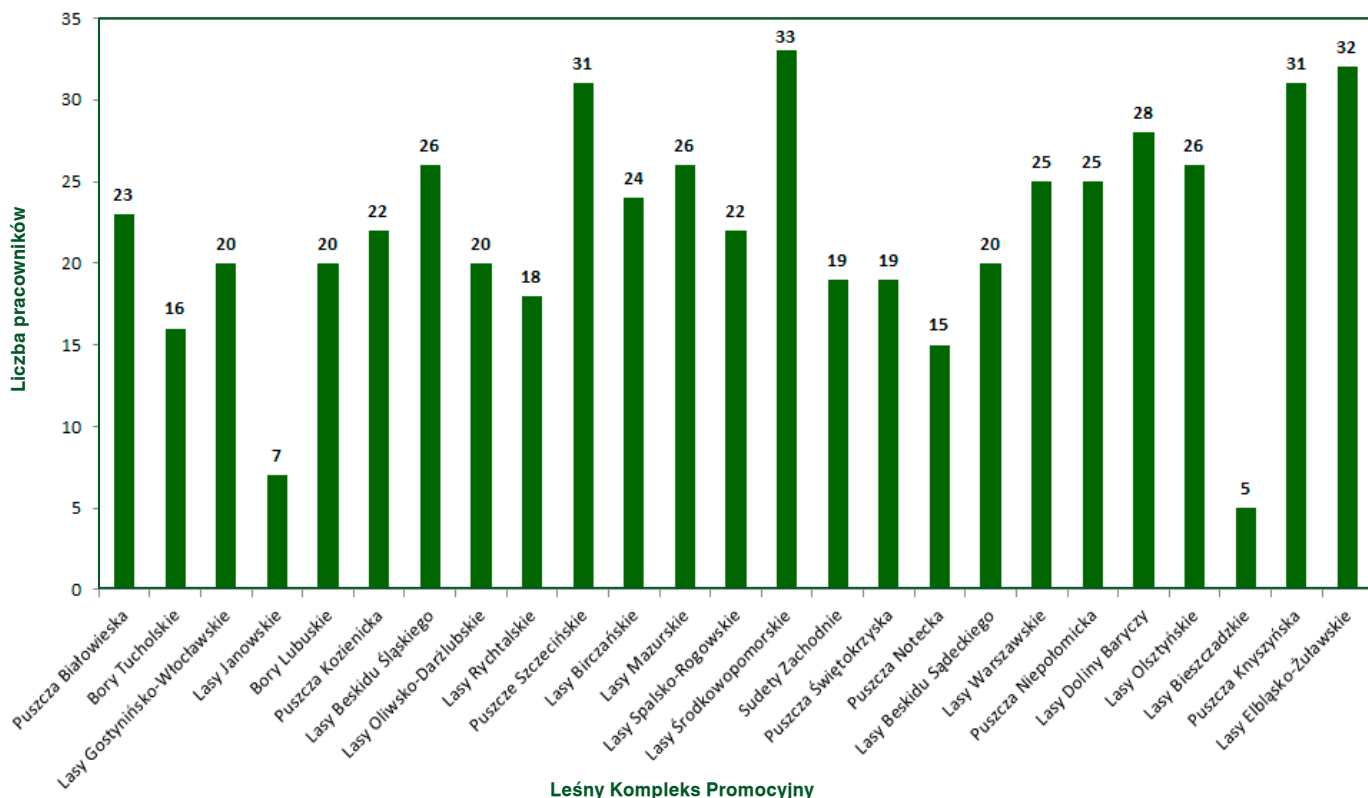
W 2012 r. zdecydowanie najwięcej zajęć terenowych przeprowadzono w LKP Puszcza Białowiejska – średnio 231 na jedno nadleśnictwo oraz LKP Puszcze Szczecińskie – średnio 211 na jedno nadleśnictwo. W grupie czterech LKP: Lasy Beskidu Śląskiego, Lasy Olsztyńskie, Bory Lubuskie i Bory Tucholskie liczba zajęć terenowych przypadających na jedno nadleśnictwo była wysoka i mieściła się w przedziale od 80 do 97 zajęć (wykres 10).

Najwięcej zajęć w izbach leśnych i w pomieszczeniach ośrodka edukacji nadleśnictw odbyło się w LKP Puszcze Szczecińskie – 187 i LKP Puszcza Niepołomska – 180 oraz

w LKP Puszcza Białowiejska – 95, LKP Lasy Janowskie – 75 i LKP Lasy Lubuskie – 69 zajęć na jeden obiekt (tabela 8.1). Natomiast, szkoły najczęściej odwiedzali leśnicy z nadleśnictw LKP Puszcza Białowiejska – 99 przeprowadzonych lekcji, LKP Lasy Olsztyńskie – 48 i LKP Bory Lubuskie – 31 lekcji (wykres 11). Spotkania edukacyjne poza szkołą (na forum samorządowym, zebraniu wiejskim itp.) były szczególnie popularne na terenie LKP Puszcza Białowiejska – 42 i LKP Lasy Mazurskie – 32 spotkania na jedno nadleśnictwo (tabela 8.1).

Leśne konkursy edukacyjne (wiedzy, plastyczne, fotograficzne) w 2012 r. najczęściej odbywały się w LKP: Lasy Spalsko-Rogowskie – średnio 13 konkursów, Lasy Elbląsko-Żuławskie – średnio 9 konkursów i LKP Lasy Birczańskie – średnio 8 konkursów w jednym nadleśnictwie. Najwyższą frekwencją cieszyły się konkursy przeprowadzone w LKP: Lasy Olsztyńskie, Sudety Zachodnie i Puszcza Świętokrzyska. Dużą aktywność w organizowaniu akcji edukacyjnych (Sprzątanie Świata, Święto Niezapominajki, Dzień Ziemi, Święto Drzewa, Dni Otwarte, zimowe dokarmianie zwierząt) wykazały nadleśnictwa: LKP Puszcza Kozienicka i LKP Bory Lubuskie – po 19 akcji oraz LKP Lasy Gostynińsko-Włocławskie – po 14 i LKP Lasy Elbląsko-Żuławskie po 13 akcji edukacyjnych w jednym nadleśnictwie. Najwyższą frekwencję odnotowano w akcjach na terenie LKP: Sudety Zachodnie, Lasy Doliny Baryczy i Lasy Mazurskie. W przygotowaniu wystaw edukacyjnych wyróżniły się nadleśnictwa LKP: Lasy Mazurskie, Puszcza Knyszyńska, Lasy Janowskie i Puszcza Kozienicka przygotowując średnio po 4-5 wystaw w ciągu roku (tabela 8.2).

Wykres 12. Pracownicy nadleśnictw Leśnych Kompleksów Promocyjnych angażujący się w działalność edukacyjną w 2012 roku (wartość średnia na jedno nadleśnictwo)

3. Współpraca i kadra nadleśnictw Leśnych Kompleksów Promocyjnych w edukacji leśnej społeczeństwa

W działalności edukacyjnej nadleśnictwa Leśnych Kompleksów Promocyjnych – podobnie jak wszystkie nadleśnictwa w Lasach Państwowych – najczęściej współpracują ze szkołami. Jedno nadleśnictwo promocyjne współpracuje średnio z 24 szkołami, przy czym najwięcej współpracujących szkół wykazano w LKP Lasy Birczańskie – 69, LKP Lasy Warszawskie – 63 oraz LKP Lasy Beskidu Śląskiego – 39 i LKP Sudety Zachodnie – 38 szkół na jedno nadleśnictwo (tabela 9). Zaangażowanie leśników nadleśnictw LKP w edukację społeczeństwa wynosi średnio 22 pracowników i to jest o trzy osoby więcej niż w nad-

leśnictwach poza LKP. Tu ponadto (w LKP) skupione są niemal wszystkie etaty „edukacyjne” w Lasach Państwowych, kiedy pracownik (na ogół specjalista ds. edukacji lub kierownik ośrodka) poświęca na działalność edukacyjną od 50 do 100% czasu pracy.

W nadleśnictwach poszczególnych Leśnych Kompleksów Promocyjnych różnie kształtuje się zaangażowanie ilościowe pracowników w obsługę edukacyjną osób odwiedzających teren nadleśnictwa. Najwięcej pracowników para się edukacją społeczeństwa w nadleśnictwach: LKP Lasy Śródkowopomorskie – 33, LKP Lasy Elbląsko-Żuławskie – 32 oraz LKP Puszcze Szczecińskie i LKP Puszcza Knyszyńska – średnio po 31 pracowników w jednym nadleśnictwie (wykres 12). ■

IV. FINANSOWANIE EDUKACJI LEŚNEJ w 2012 roku

Z puli środków wydatkowanych na działalność edukacyjną Lasów Państwowych w 2012 r. finansowano przede wszystkim: 1) tworzenie, utrzymanie i wyposażenie ośrodków edukacji w leśnych kompleksach promocyjnych, izb leśnych, ścieżek dydaktycznych i innych obiektów edukacji, 2) zakup materiałów i środków dydaktycznych do prowadzenia edukacji leśnej, w tym tablic, publikacji, sprzętu do obserwacji przyrody, sprzętu audiowizualnego, 3) przygotowanie i druk własnych wydawnictw edukacyjnych – folderów, przewodników i map.

1. Wydatki Lasów Państwowych na edukację leśną społeczeństwa

Suma wydatków na działalność edukacyjną Lasów Państwowych w 2012 r. wyniosła ponad 25 mln zł (tabela obok). Wydatki te nie uwzględniają jednak inwestycji oraz kosztów wynagrodzeń pracowników LP zajmujących się edukacją.

Głównym źródłem finansowania edukacji leśnej społeczeństwa są środki własne Lasów Państwowych – wydatki nadleśnictw. Znaczące wsparcie na cele edukacyjne otrzymują Lasy Państwowe z wojewódzkich funduszy ochrony środowiska.

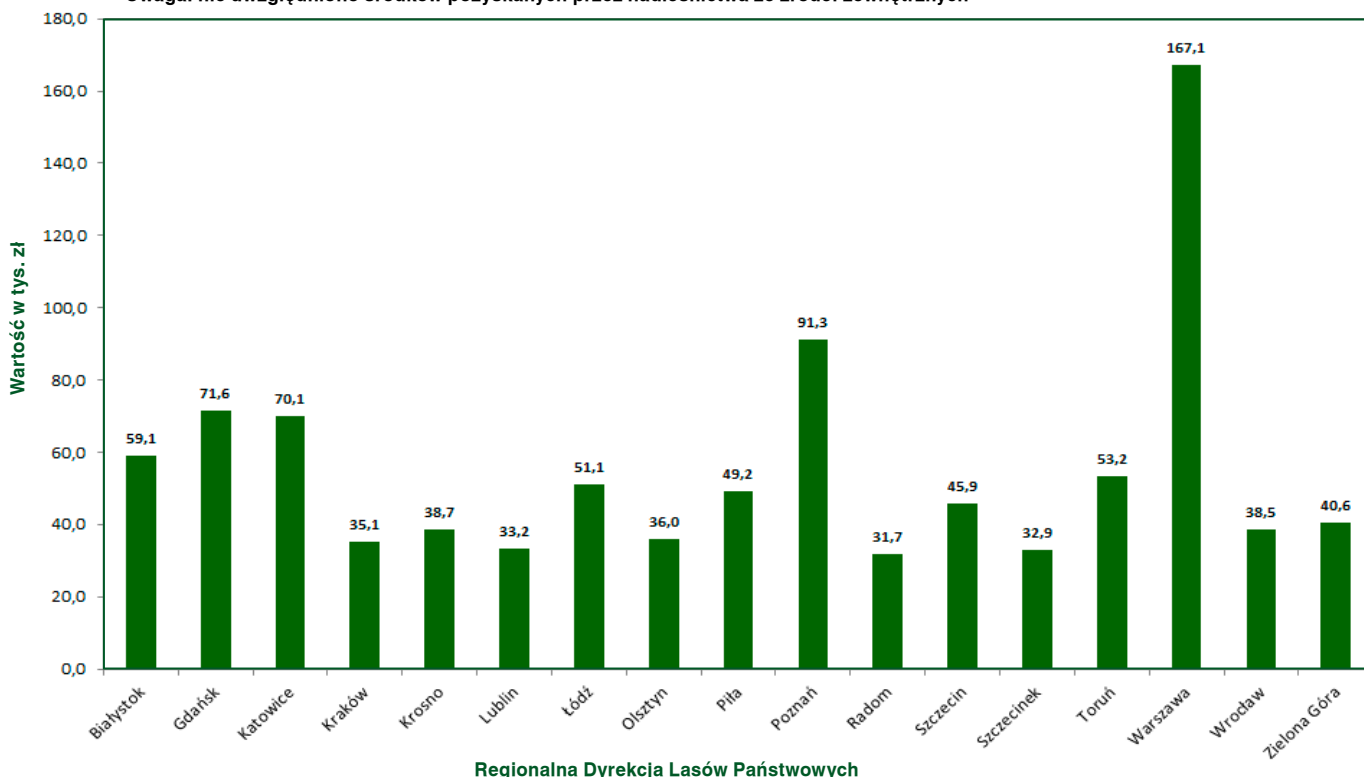
Tabela. Źródła finansowania działalności edukacyjnej Lasów Państwowych w 2012 r.

ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	Kwota (w tys. zł)	Udział %
Koszty własne nadleśnictw	22 568,3	90,2
Fundusz leśny	81,0	0,3
Budżet państwa	0,0	0,0
Wojewódzki Fundusz OŚiGW	1 447,7	5,8
Narodowy Fundusz OŚiGW	264,1	1,1
Inne źródła	654,9	2,6
RAZEM	25 016,0	100,0

W 2012 r., wydatki własne jednego nadleśnictwa na działalność edukacyjną wyniosły średnio 52,5 tys. zł (tabela 10 na końcu opracowania). Wydatki te są jednak dość zróżnicowane na terenie kraju i wynoszą średnio od 31,7 tys. zł dla jednego nadleśnictwa RDLP w Radomiu do 91,3 tys. zł w RDLP w Poznaniu i 167,1 tys. zł w RDLP w Warszawie (wykres 13). Na uwagę zasługuje znaczący udział środków zewnętrznych w finansowaniu (kosztów) działalności edukacyjnej nadleśnictw RDLP w Warszawie, Łodzi i Wrocławiu. Zaznaczyć należy, że szereg nadleśnictw w całym kraju pozyskało znaczne środki ze źródeł zewnętrznych na różnorodne inwestycje, w tym służące

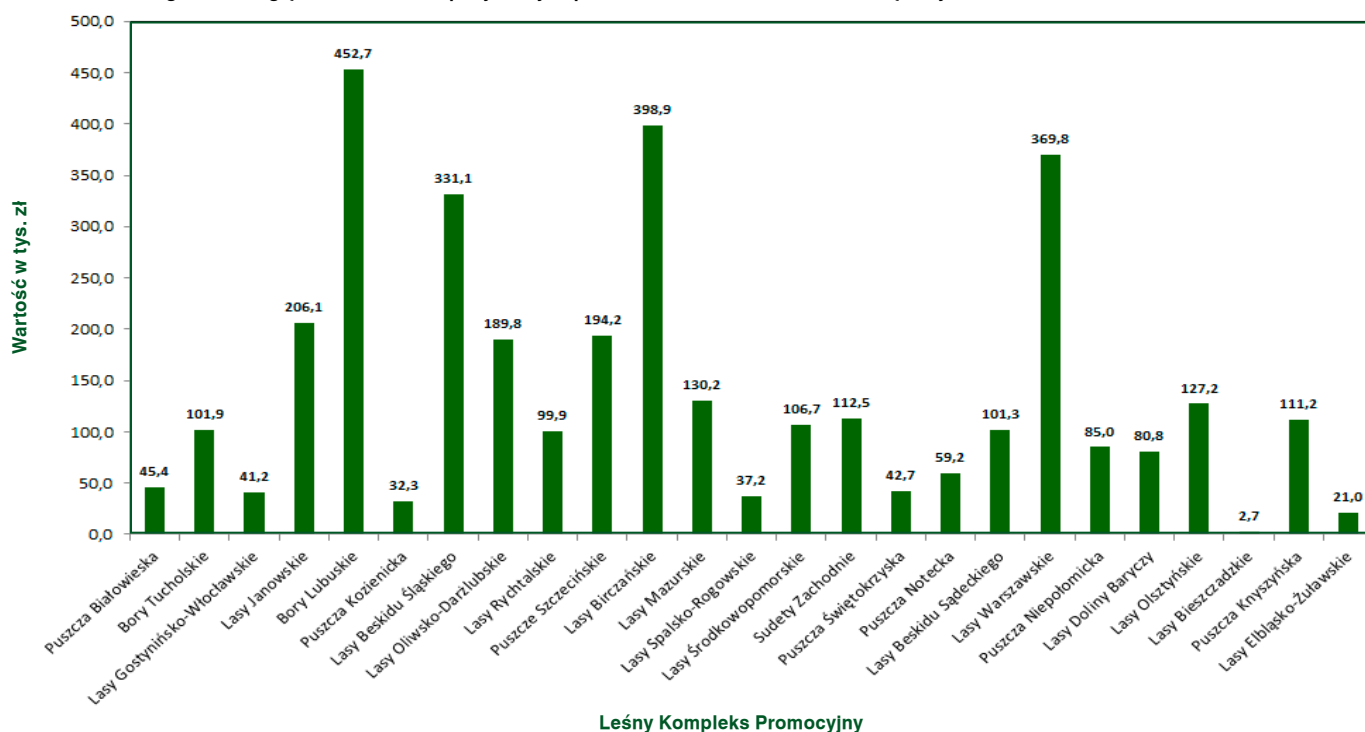
Wykres 13. Wydatki własne nadleśnictw na działalność edukacyjną w 2012 roku (średnio na jedno nadleśnictwo - wg RDLP)

Uwaga: nie uwzględniono środków pozyskanych przez nadleśnictwa ze źródeł zewnętrznych

Wykres 14. Wydatki własne nadleśnictw LKP na działalność edukacyjną w 2012 roku (średnio na jedno nadleśnictwo)

Uwaga: nie uwzględniono środków pozyskanych przez nadleśnictwa ze źródeł zewnętrznych

Leśny Kompleks Promocyjny

działalności edukacyjnej. Środki inwestycyjne nie są jednak przedmiotem analizy w niniejszym raporcie.

W edukacji przyrodniczo-leśnej prowadzonej przez nadleśnictwa Lasów Państwowych w 2012 r. uczestniczyło ponad 1,9 mln osób. Wydatki własne na tę sferę działalności zamknęły się kwotą 22,5 mln zł, co w przeliczeniu na jednego uczestnika edukacji daje 11,61 zł (tabela poniżej).

2. Wydatki Leśnych Kompleksów Promocyjnych na edukację leśną społeczeństwa

Wydatki własne na działalność edukacyjną 72 nadleśnictw wchodzących w skład 25 Leśnych Kompleksów Promocyjnych wyniosły w 2012 r. – 8842,4 tys. zł (tabela 11). Stanowią one 39,2% wszystkich wydatków własnych poniesionych na tę sferę działalności w Lasach Państwowych. Źródła finansowania edukacji w Leśnych Kompleksach Promocyjnych i ich procentowy udział nie różnią się istotnie od obrazu całych Lasów Państwowych. Istotna różnica dotyczy wysokości wydatków w przeliczeniu na jedno nadleśnictwo. W Leśnych Kompleksach Promocyjnych średnie wydatki własne jednego nadleśnictwa mieściły się w granicach od 2,7 tys. zł w jednym z nowo-

utworzonych (w 2011 r.) LKP Lasy Bieszczadzkie do 398,9 w LKP Lasy Birczańskie i 452,7 tys. zł w LKP Bory Lubuskie (wykres 14). Wyraźnie wysokie są koszty działalności edukacyjnej w Leśnych Kompleksach Promocyjnych składających się z jednego tylko nadleśnictwa z ośrodkiem edukacji, którego utrzymanie ma w tych kosztach znaczący udział.

Średnie wydatki własne jednego nadleśnictwa LKP w kraju wyniosły – 137,7 tys. zł, natomiast nadleśnictwa spoza LKP – 42,2 tys. zł. Na wyższe koszty działalności edukacyjnej nadleśnictw promocyjnych składają się m.in. koszty utrzymania i funkcjonowania ośrodków edukacji i izb leśnych, bogata oferta oraz duża frekwencja uczestników edukacji, w porównaniu z nadleśnictwami spoza LKP. Jednak, w przeliczeniu na jednego uczestnika edukacji przeciętne nadleśnictwo LKP wydatkowało w 2012 r. ze środków własnych kwotę 11,50 zł, natomiast nadleśnictwo spoza LKP – kwotę 11,61 zł (tabela poniżej). Zatem jednostkowy koszt uczestniczenia w edukacji w nadleśnictwie „promocyjnym” był po raz pierwszy w historii dziewięcioletnich sprawozdań niższy niż w przeciętnym nadleśnictwie poza LKP. ■

Tabela. Wydatki i frekwencja ogółem oraz wydatek na jednego uczestnika edukacji w 2012 r.

	Wydatki własne (w zł)	Frekwencja ogółem (liczba osób)	Wydatek na jednego uczestnika edukacji (w zł)
Leśne Kompleksy Promocyjne (72 nadleśnictwa)	8 842,4	769 180	11,50
Nadleśnictwa spoza LKP (358 nadleśnictw)	13 725,9	1 174 793	11,68
Lasy Państwowe ogółem (430 nadleśnictw)	22 568,3	1 943 973	11,61

Stoiska promocyjne Lasów Państwowych na różnego rodzaju festynach, targach i tym podobnych wdarzeniach oferują atrakcyjne formy edukacji dla społeczeństwa. Są tłumnie odwiedzane, zarówno przez młodzież, jak i dorosłych. Fot. Tadeusz Chrzanowski

V. PODSUMOWANIE

1. Edukacja leśna społeczeństwa jest jednym z ważnych zadań realizowanych przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe. Zarządzenie nr 57 Dyrektora Generalnego LP z 2003 r. wprowadziło obowiązki planowania i sprawozdawczości w tym zakresie. Niniejszy Raport (za 2012 r.) jest podsumowaniem dziewiątego roku planowej działalności edukacyjnej Lasów Państwowych.

2. W edukacji leśnej społeczeństwa Lasy Państwowe wykorzystują ponad sześć tysięcy różnorodnych obiektów własnych. Są to ośrodki edukacji (50), izby leśne (250), wiaty edukacyjne (517) i najbardziej popularne – leśne ścieżki dydaktyczne (957). Edukacji służy też ponad 1,7 tys. obiektów związanych z gospodarką leśną (szkółki leśne, wybrane drzewostany, obiekty małej retencji) i ponad 2,5 tys. obiektów niezwiązanych z gospodarką (rezerваты przyrody, powierzchnie dendrologiczne, obiekty kulturowe). W 2012 r. przybyło w Lasach Państwowych po kilka izb leśnych, wiat edukacyjnych i 22 leśne ścieżki dydaktyczne, natomiast wyłączono z działalności edukacyjnej kilkadziesiąt obiektów takich jak: pojedyncze drzewostany, obiekty małej retencji i rezerваты przyrody (ubyłoby sumarycznie 62 obiekty).

3. W działalności edukacyjnej Lasów Państwowych w 2012 r. zrealizowano wiele różnych form. Leśnicy przeprowadzili 14,3 tys. zajęć terenowych, w których uczestniczyło 538 tys. osób, ponadto blisko 6,7 tys. zajęć w izbach edukacyjnych nadleśnictw dla 227 tys. uczestników edukacji leśnej oraz – na zaproszenie nauczycieli – 4,9 tys. lekcji w szkołach dla blisko 220 tys. uczniów. Leśnicy występowali też z prelekcjami, pogadankami na spotkaniach edukacyjnych poza szkołami, np. na zebraniach samorządowych, sołeckich lub w domach kultury. Organizowali konkursy leśne, wystawy i akcje edukacyjne. We wszystkich wymienionych formach edukacji leśnej uczestniczyło ponad 1,9 mln osób. W stosunku do poprzedniego 2011 r. (obchodzonego i promowanego w mediach jako Międzynarodowy Rok Lasów) frekwencja w 2012 zmniejszyła się o 3,3% (66 tys. osób).

4. Sumaryczna frekwencja społeczeństwa w różnych formach edukacji przyrodniczo-leśnej prowadzonych w 2012 r. przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych zamknęła się liczbą 2042 tys. osób. Na tę imponującą sumę złożyła się działalność edukacyjna: 430 nadleśnictw (frekwencja 1944 tys. osób), 17 biur regionalnych dyrekcji LP (62 tys. osób – dane z 10 rdLP), Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie (34 tys. osób) i Leśnego Banku Genów Kostrzyca (2,4 tys. osób). W innych, często nierejestrowanych, formach działalno-

ści edukacyjnej, promocyjnej, informacyjnej jednostek Lasów Państwowych (np. stoiska edukacyjne na festynach i targach, zwiedzanie leśnych rezerwatów przyrody) uczestniczyło szacunkowo 2,7 mln osób (nadleśnictwa – 1 045 tys. osób, biura rdLP – 130 tys. osób, OKL w Gołuchowie – 126 tys. osób, Centrum Informacyjne LP: strony internetowe – 1,4 mln unikalnych użytkowników). Do wymienionych liczb odbiorców oferty edukacyjnej Lasów Państwowych dochodzi trudna do oszacowania, a bardzo liczna, grupa widzów programów telewizyjnych, audycji radiowych i artykułów prasowych o tematyce leśnej.

5. Działalność edukacyjna Lasów Państwowych opiera się w dużej mierze na współpracy z podmiotami, dla których edukacja jest głównym zadaniem statutowym. Są to szkoły, ośrodki edukacji ekologicznej, parki narodowe i krajobrazowe, muzea, kościoły i media – prasa, radio i telewizja. W 2012 r. nadleśnictwa współpracowały z 8,6 tys. szkół, podejmując ponad 10,1 tys. wspólnych przedsięwzięć (konkursów, wycieczek do lasu, akcji edukacyjnych) i jest to poziom aktywności zbliżony do roku poprzedniego. W ostatnich latach dynamicznie rozwija się współpraca jednostek Lasów Państwowych na polu edukacji ekologicznej społeczeństwa z jednostkami samorządowymi oraz promocja tej działalności za pośrednictwem mediów.

6. Widoczna obecność Lasów Państwowych w nieformalnej edukacji przyrodniczej społeczeństwa, przy wielu realizowanych równolegle zadaniach gospodarczych i ochronnych, jest możliwa dzięki powszechnemu zaangażowaniu pracowników w tę działalność. W 2012 r. 8335 leśników część czasu swojej pracy poświęcało na spotkania edukacyjne, czy to na terenie nadleśnictwa, czy na zaproszenie w szkołach lub innych instytucjach. W stosunku do poprzedniego 2011 r., zaznaczył dalszy 3,4-procentowy (o 273 osoby) wzrost zaangażowania kadry nadleśnictw w ten rodzaj aktywności na rzecz społeczeństwa. Najliczniejszą grupą edukatorów są leśniczowie i podleśniczowie (4877) oraz specjaliści z biur nadleśnictw (1249). Dominacja leśniczych wynika ze struktury zatrudnienia w Lasach Państwowych, jak również z przyjętej zasady „obsługi edukacyjnej” szkół terytorialnie związanych z danym leśnictwem przez pracowników – Służbę Leśną miejscowego leśnictwa.

Na uwagę zasługuje dobry przykład dużego zaangażowania kierownictwa nadleśnictw (nadleśniczego, zastępcy i inżyniera nadzoru) w działania o charakterze edukacyjnym. Kierownictwo 87% nadleśnictw takie działania osobiście podejmuje.

7. Regionalne dyrekcje Lasów Państwowych (RDLP) w zakresie edukacji leśnej społeczeństwa pełnią funkcję koordynującą, doradczą i – generalnie – wspierającą działalność nadzorowanych nadleśnictw. W każdej RDLP wyznaczony jest koordynator edukacji leśnej, który wykonuje szereg „własnych” zadań edukacyjnych, takich jak: kontakty ze szkołami, przygotowanie (i głoszenie) prelekcji, folderów, publikacji prasowych, programów radiowych i telewizyjnych. W różnych formach edukacji przygotowanych i prowadzonych przez pracowników biur 10 regionalnych dyrekcji LP uczestniczyło w 2012 r. ponad 62 tys. osób, najwięcej w różnego rodzaju akcjach edukacyjnych oraz dodatkowo około 130 tys. osób w różnego rodzaju wydarzeniach promocyjnych, takich jak: stoiska edukacyjne, festyny, czy targi branżowe.

Zadania edukacyjne w skali krajowej podejmuje Centrum Informacyjne Lasów Państwowych i Ośrodek Rozwojowo-Wdrożeniowy Lasów Państwowych w Bedoniu. Jest to przede wszystkim działalność wydawnicza (prasa leśna, foldery, informatory, raporty, gry dydaktyczne), audiowizualna (nagrania audio, filmy edukacyjne) i informacyjno-promocyjna (Internet, konferencje, warsztaty, akcje, festyny).

Bezpośrednio w działania edukacyjne na rzecz społeczeństwa zaangażowany jest Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie (34 tys. uczestników edukacji) oraz Leśny Bank Genów Kostrzyca (2,4 tys. uczestników edukacji).

8. Znaczący udział w działalności edukacyjnej Lasów Państwowych ma 72 nadleśnictw wchodzących w skład 25 Leśnych Kompleksów Promocyjnych:

(UWAGA: na przełomie listopada i grudnia 2011 r. Dyrektor Generalny Lasów Państwowych utworzył sześć nowych Leśnych Kompleksów Promocyjnych oraz powiększył dwa już istniejące. W efekcie, w końcu 2011 r. liczba LKP wzrosła z 19 do 25, a liczba nadleśnictw „promocyjnych” o 14 jednostek, z 57 do 71. Na początku 2013 r. powiększono jeszcze LKP Puszcza Knyszyńska o Nadleśnictwo Krynki, wobec czego liczba nadleśnictw promocyjnych wynosi od tamtej chwili 72, natomiast poza LKP funkcjonuje 358 jednostek.

a) nadleśnictwa 25 LKP są (z założenia) bardziej „nasycone” infrastrukturą edukacyjną niż nadleśnictwa poza LKP. Dotyczy to zwłaszcza lokalizacji ośrodków edukacji, a w mniejszym stopniu izb leśnych i takich obiektów wykorzystywanych w edukacji jak: powierzchnie dendrologiczne, czy obiekty małej retencji. Rozmieszczenie wiat edukacyjnych i ścieżek dydaktycznych jest w Lasach Państwowych niemal równomierne,

b) w przeciętnym nadleśnictwie LKP w 2012 r. frekwencja uczestników edukacji wyniosła ponad 10,6 tys. osób i była ponad 3-krotnie wyższa niż w pozostałych nadleśnictwach Lasów Państwowych. Przełożyło się to na odpowiednio większą liczbę zrealizowanych form edukacji – zajęć terenowych i spotkań edukacyjnych poza szkołą (2 razy więcej), zajęć w izbie leśnej (4-5

razy więcej), akcji i konkursów edukacyjnych (1,5 razy więcej)

c) w edukację leśną społeczeństwa w nadleśnictwie LKP angażuje się średnio większa liczba pracowników (średnio 22) niż w nadleśnictwie poza LKP (średnio 19). Jednak etaty „edukacyjne” w Lasach Państwowych (50-100% czasu pracy w edukacji) występują niemal wyłącznie w Leśnych Kompleksach Promocyjnych i najczęściej są przypisane do ośrodków edukacji leśnej.

9. Wydatki własne Lasów Państwowych na edukację leśną społeczeństwa w 2012 r. wyniosły 22,6 mln zł i dają to przeciętną kwotę 52,5 tys. zł na jedno nadleśnictwo. Wydatki były wyższe o 10,6% w porównaniu z poprzednim 2011 rokiem. Ponadto, w 2012 r. Lasy Państwowe pozyskały na działalność edukacyjną społeczeństwa dodatkowo 2,5 mln złotych ze źródeł zewnętrznych, w tym z Narodowego i Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W ostatnich latach występuje jednak niekorzystna tendencja spadku udziału środków zewnętrznych w finansowaniu działalności edukacyjnej Lasów Państwowych. W 2006 r. wynosił on – 26,3%, w 2010 r. – 18,7%, a w 2012 r. już tylko 9,8%. Zauważyć jednak należy, że znaczące środki ze źródeł zewnętrznych (w tym unijne) pozyskują nadleśnictwa na różne przedsięwzięcia inwestycyjne, w tym służące edukacji leśnej społeczeństwa. Te środki nie są przedmiotem analizy niniejszego raportu.

10. Wydatki własne na działalność edukacyjną nadleśnictwa LKP w 2012 r. wyniosły średnio 122,8 tys. zł i były ponad dwukrotnie wyższe niż w przeciętnym nadleśnictwie poza LKP. O tej różnicy decyduje kilka czynników, m.in. koszty utrzymania infrastruktury (zwłaszcza ośrodków) i frekwencja w edukacji (ponad trzykrotnie wyższa). W przeliczeniu na jednego uczestnika edukacji nadleśnictwa LKP wydają nieco mniej środków. Koszt uczestnictwa w edukacji jednej osoby w nadleśnictwie LKP wynosił bowiem w 2012 r. – 11,50 zł, a w nadleśnictwach poza LKP – 11,61 zł.

11. W 2012 r. Lasy Państwowe kontynuowały działania wspomagające aktywność edukacyjną swoich jednostek organizacyjnych i pracowników:

a) odbyły się kolejne, organizowane przez Centrum Informacyjne Lasów państwowych, XIII ogólnopolskie warsztaty dla liderów edukacji leśnej na szczeblu krajowym (Janów Lubelski, 8-10.10.2012 r.), warsztaty dla regionalnych koordynatorów edukacji leśnej społeczeństwa (Jedlnia, 29-30.11.2012 r.), a ponadto szkolenia w kilku regionalnych dyrekcjach LP dla liderów edukacji z nadzorowanych nadleśnictw oraz szkolenia edukacyjne w kilkudziesięciu nadleśnictwach, czyli na szczeblu podstawowym. Z uwagi na formalny brak wykształcenia pedagogicznego i dużą rotację pracowników Lasów Państwowych zajmujących się edukacją leśną społeczeństwa wciąż istnieje potrzeba wdrożenia systemu szkoleń metodycznych (jedno szkolenie w roku) obejmujących wybranych pracowników z wszystkich nadleśnictw w kraju,

b) prowadzenie przez Centrum Informacyjne Lasów Państwowych (i ciągle rozwój) leśnego portalu informacyjnego www.lasy.gov.pl, turystycznego www.czasw-las.pl oraz edukacyjnego www.erys.pl z popularnymi blogami leśniczego, edukatora oraz blogiem przyrodniczym. Na uwagę zasługuje rosnące znaczenie w edukacji i komunikacji społecznej tzw. portali społecznościowych (np. facebooka). Zasadne jest opracowanie metody oceny tej formy aktywności leśników na polu edukacji leśnej społeczeństwa,

c) Centrum Informacyjne LP na zlecenie Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych wydało drukiem kilka publikacji wspierających merytorycznie i metodycznie pracowników Lasów Państwowych zajmujących się edukacją leśną społeczeństwa, w tym: książeczki edu-

kacyjne dla najmłodszych pt. „Praca leśnika”, „Co daje las”, „Cztery pory roku w lesie”, czy plansze edukacyjne do prowadzenia zajęć o tematyce leśnej oraz książkowy „Kalendarz z lasu” adresowany do młodzieży gimnazjalnej i licealnej.

12. Ważną, rosnącą rolę w działalności informacyjnej, promocyjnej, a tym samym edukacyjnej lasów państwowych odgrywają rzecznicy prasowi na szczeblu krajowym (DGLP) i regionalnym (RDLP). Tylko część tej działalności wykazywana jest w sprawozdaniach edukacyjnych. Wydaje się zasadne uzupełnienie w przyszłości „Raportu” o dane informujące również o tej działalności pracowników Lasów Państwowych.

Warszawa, wrzesień 2013 roku

TABELE danych

str. 26 - 41

Tabela 1. Obiekty Lasów Państwowych wykorzystywane w edukacji leśnej społeczeństwa na terenie kraju i leśnych kompleksów promocyjnych w 2012 roku

Lp.	Obiekt	Ogółem na terenie LP	Na terenie LKP	Udział % obiektów LKP ³
1.	Ośrodek edukacji leśnej	50	25	50,0
2.	Izba edukacji leśnej	250	60	24,0
3.	Leśna wiata edukacyjna (=zielona klasa)	517	101	19,5
4.	Leśna ścieżka edukacyjna (=dydaktyczna)	957	204	21,3
5.	Punkt (powierzchnia) edukacji leśnej ¹	razem: 1735 w tym:	razem: 345 w tym:	19,9
	a) szkółka leśna	364	60	16,5
	b) drzewostan (np. nasienny, ochronny)	620	122	19,7
	c) obiekt małej retencji	303	81	26,7
	d) inny	448	82	18,3
6.	Inne obiekty ²	razem: 2561 w tym:	razem: 377 w tym:	14,7
	a) rezerwat przyrody	705	132	18,7
	b) ogród, park dendrologiczny	117	28	23,9
	c) obiekty kultury, tradycji	404	71	17,6
	d) inny	1335	146	10,9

¹ Punkt (powierzchnia) edukacji leśnej – to oznakowany obiekt związany z gospodarką leśną, a jednocześnie stale lub okresowo wykorzystywany w edukacji leśnej, np. szkółka leśna, wyluszczenia nasion, drzewostan zachowawczy i zwierząt, obiekty kultury, tradycji, pamięci historycznej.

² Inne obiekty (wykorzystywane w działalności edukacyjnej nadleśnictwa) – to oznakowane obiekty, które nie są związane bezpośrednio z gospodarką leśną, np. rezerwat przyrody, parki i ogrody dendrologiczne, zagrody dla zwierząt, obiekty kultury, tradycji, pamięci historycznej.

³ Udział % obiektów LKP – w ogólnej liczbie obiektów edukacyjnych w Lasach Państwowych. W skład 25 LKP wchodzi łącznie 72 nadleśnictwa, czyli 16,7% ogółu (430) nadleśnictw w Lasach Państwowych w 2012 r. Stąd można uznać, że udział danego rodzaju obiektów zbliżony do 16,7% wskazuje na równomierne rozmieszczenie na terenie LP.

OBIEKTY EDUKACJI LEŚNEJ - STANDARDYZACJA

Ośrodek Edukacji Leśnej - obiekt funkcjonujący cały rok, w którym zatrudniony jest co najmniej jeden pracownik merytoryczny - specjalista do spraw edukacji leśnej. Obiekt ten może przyjąć minimum 40 osób jednocześnie, posiada zaplecze dydaktyczne: bibliotekę, czytelnikę, środki i sale dydaktyczne, wystawowe, audio-video, sanitariaty. Może być wyposażony dodatkowo w: miejsce noclegowe, zaplecze kuchenne i inne środki oraz obiekty służące edukacji i przebywającym w ośrodku osobom.

Leśna Wiata Edukacyjna (Zielona Klasa) - zadaszony obiekt na wolnym powietrzu, często z ażurowymi ścianami, wyposażony w stoły, ławy i inne urządzenia, umożliwiający przeprowadzenie zajęć edukacyjnych, mogący pomieścić minimum 20 osób jednocześnie.

Izba Edukacji Leśnej - całorocznie lub sezonowo funkcjonujące pomieszczenie(a) edukacyjne w obiekcie zamkniętym z ekspozycją. Istnieje możliwość przeprowadzenia w nim zajęć edukacyjnych z wykorzystaniem różnych środków dydaktycznych.

Leśna Ścieżka Dydaktyczna - wytyczona i oznakowana trasa w środowisku przyrodniczym, głównie leśnym, umożliwiająca zdobywanie wiedzy i umiejętności z przewodnikiem lub samodzielnie.

Punkt Edukacji Leśnej - oznakowane miejsce w terenie, przeznaczone do prowadzenia edukacji leśnej.

Tabela 2. Obiekty Lasów Państwowych wykorzystywane w edukacji leśnej społeczeństwa w 2012 roku (według RDLP)

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	Liczba nadleśnictw	Ośrodek edukacji	Izba edukacji leśnej	Leśna wiata edukacyjna	Ścieżka edukacyjna	PUNKT edukacji leśnej ¹ , w tym:					INNE obiekty edukacyjne ² , w tym:				
						ogółem	szkółka leśna	drzewostan	obiekt małej retencji	inne	ogółem	rezerwat przyrody	ogród, park dendrolog.	objekty kultury	inne
Białystok	31	5	15	36	91	135	25	45	42	23	114	47	8	32	27
Gdańsk	15	2	7	27	41	39	10	13	1	15	133	36	11	35	51
Katowice	38	5	31	48	109	119	34	35	17	33	354	85	18	64	187
Kraków	16	1	8	15	32	93	15	38	16	24	81	38	1	20	22
Krosno	26	4	13	28	72	114	21	67	14	12	178	53	6	69	50
Lublin	25	1	15	22	55	74	25	16	12	21	76	24	5	12	35
Łódź	19	0	12	25	52	73	22	21	13	17	144	29	3	31	81
Olsztyn	33	2	22	55	63	153	26	53	54	20	338	50	9	17	262
Piła	20	4	8	18	24	71	13	22	10	26	68	13	6	11	38
Poznań	25	8	20	47	57	133	25	44	31	33	233	53	5	34	141
Radom	23	2	12	22	47	97	19	56	5	17	107	46	3	19	39
Szczecin	35	1	25	34	58	124	27	28	13	56	183	56	6	13	108
Szczecinek	30	2	16	30	72	180	21	88	21	50	85	34	6	9	36
Toruń	27	3	16	44	40	103	24	18	15	46	96	43	10	12	31
Warszawa	14	4	13	19	30	54	12	11	4	27	73	23	4	9	37
Wrocław	33	5	9	36	74	121	32	50	28	11	100	50	9	12	29
Zielona Góra	20	1	8	11	40	52	13	15	7	17	198	25	7	5	161
Razem	430	50	250	517	957	1735	364	620	303	448	2561	705	117	404	1335

¹ Punkt (powierzchnia) edukacji leśnej - to oznakowany obiekt związany z gospodarką leśną, a jednocześnie stale lub okresowo wykorzystywany w edukacji leśnej, np. szkółka leśna, wyluszcarnia nasion, drzewostan zachowawczy i nasienny.

² Inne obiekty (wykorzystywane w działalności edukacyjnej nadleśnictwa) - to oznakowane obiekty, które nie są związane bezpośrednio z gospodarką leśną, np. rezerwy przyrody, parki i ogrody dendrologiczne, zagroda dla zwierząt, obiekty kultury, tradycji, pamięci historycznej.

Tabela 3. Formy edukacji leśnej zrealizowane przez Lasy Państwowe i frekwencja w 2012 roku (ogółem)

Forma edukacji	Ogółem						w tym:			
	Liczba zajęć	Liczba uczestników	Udział % uczestników	Dzieci przedszkolne 3 - 6 lat	Dzieci szkół podstawowych 7-12 lat	Młodzież gimnazjalna 13-15 lat	Młodzież ponadgimnazjalna 16-19 lat	Studenci i dorośli, powyżej 19 lat		
Lekcje terenowe i wycieczki z przewodnikiem	14 350	538 048	27,7	100 475	228 857	67 399	33 170	108 147		
Lekcje w izbie edukacji leśnej	6 671	227 158	11,7	50 556	104 564	26 621	12 997	32 420		
Spotkania z leśnikami w szkołach	4 901	219 057	11,3	67 190	104 818	25 676	9 873	11 500		
Spotkania edukacyjne z leśnikami poza szkołą (w Domu Kultury, Muzeum, Urzędzie Gminy itp.)	1 680	77 099	3,9	9 709	23 832	11 448	6 869	25 241		
Konkursy leśne (wiedzy, plastyczne, literackie itp.)	1 396	115 015	5,9	13 235	57 070	21 878	11 191	11 641		
Akcje, imprezy edukacyjne	2 301	530 265	27,3	55 314	153 279	77 872	56 446	187 354		
Wystawy edukacyjne	728	237 331	12,2	20 010	56 972	32 001	23 824	104 524		
Razem	X	1 943 973	100,0	316 489	729 392	262 895	154 370	480 827		
Udział % grup wiekowych	X	100,0		16,28	37,52	13,52	7,94	24,73		
Inne, np. festyny, targi itp. ¹	X	1 045 500			X	X	X	X		

¹ Dane szacunkowe

Tabela 4.1. Formy edukacji leśnej realizowane przez Lasy Państwowe w 2012 r. – ZAJĘCIA TERENOWE, ZAJĘCIA W IZBIE EDUKACYJNEJ, LEKCJE W SZKOLE (część pierwsza tabeli)

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	ZAJĘCIA TERENOWE						ZAJĘCIA W IZBIE EDUKACYJNEJ						LEKCJE W SZKOLE			
	Liczba nadleśnictw	Liczba zajęć ogółem	Liczba uczestników ogółem	Liczba zajęć w 1 nadl.	Średnia ¹ frekwencja na 1 zajęciach	Liczba ¹ uczestników na 1 nadl.	Liczba zajęć ogółem	Liczba uczestników ogółem	Liczba zajęć w 1 izbie	Liczba ¹ uczestników na 1 izbę	Liczba lekcji ogółem	Liczba uczestników ogółem	Liczba lekcji w 1 nadl.	Liczba ¹ uczestników na 1 nadl.		
Białystok	31	1 401	37 646	45	27	1 214	574	14 390	38	959	661	20 910	21	675		
Gdańsk	15	716	33 797	48	47	2 253	204	6 003	29	858	250	10 301	17	687		
Katowice	38	1 531	55 680	40	36	1 465	1 255	44 792	40	1445	456	23 204	12	611		
Kraków	16	280	11 666	18	42	729	361	12 885	45	1611	156	6 307	10	394		
Krosno	26	448	16 846	17	38	648	278	9 184	21	706	323	11 852	12	456		
Lublin	25	1 225	20 890	49	17	836	370	8 919	25	595	191	10 648	8	426		
Łódź	19	600	23 868	32	40	1 256	165	8 051	14	671	193	10 822	10	570		
Olsztyn	33	1 044	35 754	32	34	1 083	242	8 055	11	366	601	23 290	18	706		
Pila	20	441	14 608	22	33	730	305	8 888	38	1111	206	7 272	10	364		
Poznań	25	1 503	60 597	60	40	2 424	519	17 845	26	892	301	16 347	12	654		
Radom	23	697	28 996	30	42	1 261	239	8 853	20	738	205	9 643	9	419		
Szczecin	35	1 201	51 602	34	43	1 474	836	32 965	33	1319	273	13 870	8	396		
Szczecinek	30	438	19 702	15	45	657	198	6 913	12	432	158	6 315	5	211		
Toruń	27	1 238	46 355	46	37	1 717	590	19 489	37	1218	324	17 094	12	633		
Warszawa	14	480	21 408	34	45	1 529	165	6 100	13	469	154	9 946	11	710		
Wrocław	33	647	29 844	20	46	904	244	8 536	27	948	219	11 705	7	355		
Zielona Góra	20	460	28 789	23	63	1 439	126	5 290	16	661	230	9 531	12	477		
Razem	430	14 350	538 048	X	X	X	6 671	227 158	X	X	4 901	219 057	X	X		
Średnia ¹	25	844	31 650	33	37	1 251	392	13 362	26	882	288	12 886	11	509		

¹W zaokrągleniu do jedności

Tabela 4.2. Formy edukacji leśnej realizowane przez Lasy Państwowe w 2012 r. – SPOTKANIA EDUKACYJNE, KONKURSY LEŚNE (część druga tabeli)

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	Liczba nadleśnictw	SPOTKANIA EDUKACYJNE POZA SZKOŁĄ						KONKURSY LEŚNE (wiedzy, plastyczne itp.)					
		Liczba spotkań edukacyjnych ogółem	Liczba uczestników ogółem	Liczba spotkań na 1 nadl.	Średnia ¹ frekwencja na 1 spotkaniu	Liczba ¹ uczestników na 1 nadl.	Liczba konkursów ogółem	Liczba uczestników konkursów ogółem	Liczba ¹ konkursów na 1 nadl.	Liczba ¹ uczestników konkursów na 1 nadl.	Liczba ¹ uczestników konkursów na 1 nadl.	Liczba ¹ uczestników w 1 konkursie	
Białystok	31	197	6 324	6	32	204	127	10 102	4	326	80		
Gdańsk	15	79	3 240	5	41	216	48	4 747	3	316	99		
Katowice	38	138	8 767	4	64	231	139	12 280	4	323	88		
Kraków	16	52	2 533	3	49	158	60	2 565	4	160	43		
Krosno	26	58	3 248	2	56	125	73	7 400	3	285	101		
Lublin	25	167	4 012	7	24	160	172	3 628	7	145	21		
Łódź	19	46	3 220	2	70	169	62	4 592	3	242	74		
Olsztyn	33	309	13 670	9	44	414	97	9 683	3	293	100		
Pila	20	29	1 255	1	43	63	51	4 380	3	219	86		
Poznań	25	53	2 594	2	49	104	64	6 891	3	276	108		
Radom	23	43	2 777	2	65	121	58	8 439	3	367	146		
Szczecin	35	135	6 783	4	50	194	122	8 565	3	245	70		
Szczecinek	30	57	3 834	2	67	128	56	4 236	2	141	76		
Toruń	27	89	4 109	3	46	152	98	12 274	4	455	125		
Warszawa	14	77	1 947	6	25	139	43	4 119	3	294	96		
Wrocław	33	94	5 610	3	60	170	78	5 866	2	178	75		
Zielona Góra	20	57	3 176	3	56	159	48	5 248	2	262	109		
Razem	430	1 680	77 099	X	X	X	1 396	115 015	X	X	X		
Średnia ¹	25	99	4 535	4	46	179	82	6 766	3	267	82		

¹ W zaokrągleniu do jedności

Tabela 4.3. Formy edukacji leśnej zrealizowane przez Lasy Państwowe w 2012 r. – AKCJE EDUKACYJNE, WYSTAWY EDUKACYJNE, FESTYNY (część trzecia tabeli)

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	Liczba nadleśnictw	AKCJE EDUKACYJNE					WYSTAWY EDUKACYJNE			inne festyny, targi ²
		Liczba akcji ogółem	Liczba uczestników ogółem	Liczba ¹ akcji na 1 nadl.	Liczba ¹ uczestników (frekwencja) w jednej akcji	Liczba wystaw edukacyjnych ogółem	Liczba odwiedzających ogółem	Liczba ¹ odwiedzających 1 wystawę		
Białystok	31	156	27 902	5	179	39	28 806	739	107000	
Gdańsk	15	127	22 073	8	174	14	4 160	297	55000	
Katowice	38	231	60 871	6	264	84	52 544	626	92000	
Kraków	16	55	18 762	3	341	62	12 935	209	15000	
Krosno	26	111	19 884	4	179	22	10 604	482	32000	
Lublin	25	110	10 238	4	93	37	6 854	185	42000	
Łódź	19	87	11 159	5	128	2	630	315	62000	
Olsztyn	33	211	102 888	6	488	97	37 668	388	132000	
Piła	20	92	15 030	5	163	17	4 274	251	52000	
Poznań	25	180	22 891	7	127	195	12 594	65	60000	
Radom	23	132	26 949	6	204	17	5 950	350	95000	
Szczecin	35	270	40 240	8	149	22	27 780	1263	68000	
Szczecinek	30	80	30 212	3	378	22	8 483	386	0	
Toruń	27	130	17 787	5	137	67	6 552	98	105000	
Warszawa	14	108	20 548	8	190	4	12 000	3000	102000	
Wrocław	33	113	73 232	3	648	16	2 679	167	0	
Zielona Góra	20	108	9 599	5	89	11	2 818	256	26500	
Razem	430	2 301	530 265	X	X	728	237 331	X	1 045 500	
Średnia ¹	25	135	31 192	5	230	43	13 961	326	61 500	

¹W zaokrągleniu do jedności

²Dane szacunkowe

Tabela 5.1. Współpraca jednostek Lasów Państwowych w edukacji przyrodniczo-leśnej w 2012 r. – według RDLP (liczba podmiotów / liczba wspólnych przedsięwzięć edukacyjnych) - część pierwsza tabeli

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	Liczba nadleśnictw	Szkoły i przedszkola	Liczba ¹ szkół na 1 nadl.	Ośrodki Edukacji Ekologicznej	Parki narodowe i krajoznawcze	Domy kultury, muzea	Organizacje pozarządowe	Kościóły	Podmioty zagraniczne
Białystok	31	545 / 890	18	19 / 30	21 / 27	34 / 55	60 / 62	42 / 45	12 / 18
Gdańsk	15	298 / 528	20	9 / 20	9 / 14	20 / 29	19 / 17	13 / 9	0 / 0
Katowice	38	1023 / 1379	27	7 / 13	18 / 24	75 / 103	132 / 150	52 / 42	15 / 19
Kraków	16	289 / 175	18	4 / 4	8 / 6	13 / 12	30 / 24	51 / 11	1 / 0
Krosno	26	517 / 506	20	4 / 6	10 / 13	23 / 31	30 / 29	54 / 11	5 / 7
Lublin	25	391 / 568	16	8 / 10	12 / 25	18 / 27	33 / 39	7 / 38	3 / 2
Łódź	19	432 / 414	23	10 / 10	9 / 23	24 / 23	35 / 35	27 / 16	1 / 1
Olsztyn	33	601 / 754	18	9 / 8	5 / 9	43 / 66	94 / 79	46 / 25	10 / 7
Piła	20	327 / 313	16	34 / 10	31 / 2	18 / 20	23 / 30	16 / 9	3 / 2
Poznań	25	642 / 933	26	9 / 19	9 / 11	27 / 26	77 / 90	24 / 26	2 / 2
Radom	23	506 / 364	22	7 / 9	10 / 25	18 / 23	55 / 40	33 / 17	2 / 2
Szczecin	35	528 / 884	15	16 / 28	16 / 13	32 / 44	133 / 123	45 / 27	23 / 17
Szczecinek	30	377 / 343	13	6 / 18	4 / 3	22 / 26	82 / 72	26 / 13	6 / 7
Toruń	27	521 / 232	19	10 / 17	19 / 28	26 / 29	47 / 53	30 / 20	0 / 0
Warszawa	14	728 / 744	52	8 / 11	5 / 8	17 / 16	33 / 30	12 / 12	2 / 2
Wrocław	33	605 / 816	18	19 / 16	18 / 19	24 / 23	70 / 64	24 / 20	5 / 4
Zielona Góra	20	332 / 301	17	1 / 1	6 / 7	17 / 21	34 / 34	14 / 6	6 / 5
Razem	430	8662 / 10144	śr. 20	180 / 230	210 / 257	451 / 574	987 / 971	516 / 347	96 / 95

Tabela 5.2. Współpraca jednostek Lasów Państwowych w edukacji przyrodniczo-leśnej w 2012 r. – według RDLP (liczba podmiotów / liczba wspólnych przedsięwzięć edukacyjnych) - część druga tabeli.

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	Liczba nadleśnictw	MEDIA				INNE			
		Prasa	Radio	Telewizja	Samorządy	Harcerstwo	Straż Pożarna	Pozostałe*	
Białystok	31	48 / 113	25 / 52	34 / 46	105 / 78	12 / 21	15 / 17	99 / 98	
Gdańsk	15	16 / 41	6 / 20	9 / 34	32 / 28	12 / 16	20 / 13	35 / 40	
Katowice	38	106 / 137	38 / 91	30 / 60	102 / 92	30 / 44	124 / 62	117 / 124	
Kraków	16	24 / 65	15 / 18	16 / 19	51 / 29	5 / 4	22 / 15	25 / 26	
Krosno	26	20 / 23	12 / 14	9 / 20	52 / 51	12 / 16	51 / 27	50 / 27	
Lublin	25	39 / 70	36 / 161	22 / 36	41 / 51	13 / 14	18 / 21	52 / 53	
Łódź	19	43 / 55	12 / 11	13 / 20	54 / 37	15 / 23	39 / 32	54 / 53	
Olsztyn	33	72 / 96	27 / 41	38 / 36	103 / 83	31 / 19	70 / 36	64 / 60	
Piła	20	35 / 35	4 / 5	7 / 9	27 / 26	11 / 12	18 / 10	42 / 40	
Poznań	25	82 / 71	19 / 9	28 / 15	78 / 70	19 / 24	22 / 21	66 / 116	
Radom	23	35 / 25	18 / 23	20 / 16	47 / 38	13 / 11	31 / 24	37 / 21	
Szczecin	35	61 / 91	23 / 44	21 / 30	92 / 88	30 / 44	40 / 36	102 / 108	
Szczecinek	30	32 / 22	14 / 14	10 / 5	50 / 50	16 / 16	19 / 17	61 / 71	
Toruń	27	43 / 55	6 / 10	14 / 47	95 / 69	27 / 19	81 / 23	49 / 35	
Warszawa	14	46 / 91	7 / 9	14 / 17	52 / 64	16 / 16	14 / 11	74 / 66	
Wrocław	33	63 / 48	15 / 14	37 / 32	75 / 52	11 / 4	46 / 20	81 / 84	
Zielona Góra	20	23 / 28	14 / 16	8 / 8	42 / 33	12 / 12	23 / 15	19 / 45	
Razem	430	788 / 1066	291 / 552	330 / 450	1098 / 939	285 / 315	653 / 400	1027 / 1067	

*Pozostałe to m.in.: kola łowieckie, ośrodki terapeutyczne, świetlice środowiskowe, kluby seniora, biura turystyczne, stowarzyszenia kulturalne, biblioteki

Tabela 6. Pracownicy Lasów Państwowych angażujący się w edukację przyrodniczo-leśną społeczeństwa w 2012 r. – według RDLP

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	Liczba nadleśnictw	Nadleśniczy	Zastępca nadleśniczego	Inżynier nadzoru	Specjalista, referent	Leśniczy, podleśniczy	Strażnik leśny	Stażysta	Razem na terenie RDLP	Średnio na 1 nadleśnictwo ¹
Białystok	31	29	29	33	83	341	47	44	606	20
Gdańsk	15	14	13	21	37	259	24	24	392	26
Katowice	38	33	34	42	107	456	47	52	771	20
Kraków	16	14	12	14	37	181	20	24	302	19
Krosno	26	20	19	19	61	207	28	16	370	14
Lublin	25	20	20	20	60	195	29	22	366	15
Łódź	19	14	16	13	62	197	22	11	335	18
Olsztyn	33	33	33	34	116	558	57	39	870	26
Piła	20	16	16	17	58	148	31	16	302	15
Poznań	25	22	21	27	80	299	42	47	538	22
Radom	23	20	20	20	59	213	26	26	384	17
Szczecin	35	32	28	29	125	405	56	38	713	20
Szczecinek	30	29	28	33	128	307	34	33	592	20
Toruń	27	24	21	30	61	356	31	29	552	20
Warszawa	14	13	13	16	48	189	28	26	333	24
Wrocław ²	33	28	23	28	85	329	46	15	554	17
Zielona Góra	20	14	17	16	42	237	22	7	355	18
RAZEM (w LP wg stanowisk)	430	375	363	412	1 249	4 877	590	469	8 335	śr. 19
Udział %	X	4,70	4,36	4,94	14,99	58,51	7,08	5,63	100,0	X

¹Średnia w zaokrągleniu do jedności
²Dane za 2011 r.

Tabela 7.1. Obiekty edukacyjne Lasów Państwowych na terenie leśnych kompleksów promocyjnych (LKP) w 2012 roku – według LKP (część pierwsza tabeli)

Leśny Kompleks Promocyjny	Rok utworzenia LKP	Liczba nadleśnictw w LKP	Ośrodek edukacji	Izba edukacji leśnej	Leśna wiata (= zielona klasa)	Leśna ścieżka edukacyjna
Puszcza Białowieża	1994	3	1	2	4	11
Bory Tucholskie		5	3	4	8	5
Lasy Gostyński-Włocławskie		3	0	1	4	6
Lasy Janowskie		1	1	1	1	3
Bory Lubuskie		1	1	0	0	1
Puszcza Kozienicka		3	1	3	4	12
Lasy Beskidu Śląskiego	1996	4	2	10	8	15
Lasy Oliwsko-Darżlubskie		2	2	1	0	5
Lasy Rychalskie		2	1	1	5	3
Puszcze Szczecińskie		3	1	2	2	11
Lasy Birczańskie	2001	1	1	1	1	5
Lasy Mazurskie	2002	5	2	6	9	16
Lasy Spalско-Rogowskie		2	0	2	4	6
Lasy Śródkowopomorskie	2004	3	1	3	4	7
Sudety Zachodnie		2	2	1	2	6
Puszcza Świętokrzyska		6	0	3	4	14
Puszcza Notecka		7	0	7	6	14
Lasy Beskidu Sądeckiego		2	1	2	5	11
Lasy Warszawskie	2005	4	4	4	8	10
Puszcza Niepołomska	2011	1	0	1	1	1
Lasy Doliny Baryczy		2	0	0	0	6
Lasy Olsztyńskie		2	1	1	14	8
Lasy Bieszczadzkie		3	0	0	1	5
Puszcza Knyszyńska		4	0	4	5	19
Lasy Elbląsko-Żuławskie		1	0	0	1	4
Razem	X	72	25	60	101	204

Tabela 7.2. Obiekty edukacyjne Lasów Państwowych na terenie leśnych kompleksów promocyjnych (LKP) w 2012 r. – według LKP (część druga tabeli)

Leśny Kompleks Promocyjny	Rok utworzenia LKP	Liczba nadleśnictw w LKP	PUNKT EDUKACJI LEŚNEJ ¹						INNE OBIEKTY EDUKACYJNE ²				
			Ogółem	Szkółka leśna	Drzewostan	Obiekt małej retencji	Pozostałe	Ogółem	Rezerwat	Ogród dendrologiczny	Obiekty kultury	Pozostałe	
Puszcza Białowieska		3	30	0	2	28	0	7	4	0	0	3	
Bory Tucholskie		5	22	4	4	4	10	23	10	3	3	7	
Lasy Gostyńsko-Włocławskie		3	8	3	4	0	1	11	4	1	2	4	
Lasy Janowskie	1994	1	3	1	0	1	1	6	3	0	2	1	
Bory Lubuskie		1	1	0	0	0	1	3	1	1	0	1	
Puszcza Kozienicka		3	27	3	19	4	1	22	13	0	4	5	
Lasy Beskidu Śląskiego		4	19	6	5	0	8	30	12	4	6	8	
Lasy Oliwsko-Darżlubskie		2	1	1	0	0	0	2	0	2	0	0	
Lasy Rychtańskie	1996	2	5	2	1	1	1	7	3	0	2	2	
Puszcze Szczecińskie		3	11	3	3	4	1	12	2	1	1	8	
Lasy Birczańskie	2001	1	1	1	0	0	0	4	2	1	1	0	
Lasy Mazurskie	2002	5	49	4	32	10	3	43	12	2	21	8	
Lasy Spalsko-Pogowskie		2	13	2	5	5	1	39	7	1	5	26	
Lasy Środkowopomorskie		3	11	1	1	3	6	18	6	2	1	9	
Sudety Zachodnie		2	5	0	2	3	0	11	3	2	0	6	
Puszcza Świętokrzyska	2004	6	9	4	3	0	2	10	8	0	0	2	
Puszcza Notecka		7	38	6	12	2	18	25	8	2	7	8	
Lasy Beskidu Sudeckiego		2	22	7	6	6	3	11	3	0	5	3	
Lasy Warszawskie	2005	4	25	3	8	0	14	37	8	2	4	23	
Puszcza Niepołomska		1	9	1	2	3	3	7	6	0	0	1	
Lasy Doliny Baryczy		2	9	2	2	3	2	7	5	1	1	0	
Lasy Olsztyńskie	2011	2	13	2	7	2	2	14	4	1	1	8	
Lasy Bieszczadzkie		3	0	0	0	0	0	3	0	0	0	3	
Puszcza Knyszyńska		4	12	3	3	2	4	21	7	2	3	9	
Lasy Elbląsko-Żuławskie		1	2	1	1	0	0	4	1	0	2	1	
Razem	X	72	345	60	122	81	82	377	132	28	71	146	

¹ Punkt (powierzchnia) edukacji leśnej – to oznakowany obiekt związany z gospodarką leśną, a jednocześnie stale lub okresowo wykorzystywany w edukacji leśnej, np. szkółka leśna, wyluszczarnia nasion, drzewostan zachowawczy i nasenny.

² Inne obiekty (wykorzystywane w działalności edukacyjnej nadleśnictwa) – to oznakowane obiekty, które nie są związane bezpośrednio z gospodarką leśną, np. rezerwat przyrody, parki i ogrody dendrologiczne, zagroda dla zwierząt, obiekty kultury, tradycji, pamięci historycznej.

Tabela 8.1. Formy edukacji zrealizowane w nadleśnictwach leśnych kompleksów promocyjnych w 2012 r. – ZAJĘCIA TERENOWE, ZAJĘCIA W IZBIE LEŚNEJ, LEKCJE W SZKOLE I SPOTKANIA EDUKACYJNE POZA SZKOŁĄ (część pierwsza tabeli)

Leśny Kompleks Promocyjny	Rok utworzenia LKP	Liczba nadleśnictw w LKP	ZAJĘCIA TERENOWE				ZAJĘCIA W IZBIE LEŚNEJ			LEKCJE W SZKOLE			SPOTKANIA EDUKACYJNE POZA SZKOŁĄ		
			Liczba zajęć	Liczba uczestników	Liczba ¹ zajęć na 1 nadl.	Liczba zajęć	Liczba uczestników	Liczba ¹ zajęć na 1 nadl.	Liczba lekcji	Liczba uczestników	Liczba ¹ lekcji na 1 nadl.	Liczba spotkań	Liczba uczestników	Liczba ¹ spotkań na 1 nadl.	
Puszcza Białowieska		3	692	5 890	231	284	3 030	95	297	2 450	99	125	920	42	
Bory Tucholskie		5	399	9 547	80	316	7 714	45	60	1 560	12	25	389	5	
Lasy Gostyński-Włocławskie		3	91	3 659	30	33	1 424	33	23	3 200	8	5	305	2	
Lasy Janowskie	1994	1	36	1 268	36	148	4 588	74	3	158	3	0	0	0	
Bory Lubuskie		1	80	5 757	80	69	2 614	69	31	892	31	1	12	1	
Puszcza Kozienicka		3	229	9 961	76	91	2 110	23	81	2 460	27	14	740	5	
Lasy Beskidu Śląskiego		4	388	16 040	97	362	16 162	30	44	2 625	11	30	2 250	8	
Lasy Oliwsko-Darżlubskie		2	64	2 042	32	128	3 597	43	36	1 645	18	8	156	4	
Lasy Rychtałskie	1996	2	64	5 866	32	40	1 144	20	24	1 666	12	4	260	2	
Puszcze Szczecińskie		3	634	30 651	211	560	24 336	187	40	2 369	13	17	450	6	
Lasy Birczańskie	2001	1	21	690	21	42	1 319	21	29	1 519	29	1	30	1	
Lasy Mazurskie	2002	5	286	8 956	57	147	4 467	18	131	5 475	26	160	6 543	32	
Lasy Spalsko-Rogowskie		2	74	2 983	37	27	2 090	14	19	752	10	4	284	2	
Lasy Warcińsko-Polanowskie		3	58	4 034	19	97	2 619	24	31	1 446	10	5	889	2	
Sudety Zachodnie		2	87	2 730	44	47	1 340	16	7	157	4	7	330	4	
Puszcza Świętokrzyska	2004	6	136	5 964	23	19	628	6	62	3 566	10	0	0	0	
Puszcza Notecka		7	183	7 362	26	203	6 907	29	25	1 551	4	17	743	2	
Lasy Beskidu Sądeckiego		2	93	4 367	47	115	3 711	38	23	1 179	12	10	238	5	
Lasy Warszawskie	2005	4	307	14 306	77	94	3 682	12	54	4 399	14	12	532	3	
Puszcza Niepołomska		1	14	360	14	180	7 320	180	28	1 100	28	0	0	0	
Lasy Doliny Baryczy		2	50	2 227	25	0	0	0	25	733	13	4	179	2	
Lasy Olsztyńskie		2	190	5 989	95	12	243	6	96	3 355	48	7	558	4	
Lasy Bieszczadzkie	2011	3	5	195	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Puszcza Knyszyńska		4	285	16 581	71	132	6 051	33	69	2 994	17	8	391	2	
Lasy Elbląsko-Żuławskie		1	30	1 397	30	0	0	0	12	938	12	0	0	0	
Razem	X	72	4 496	168 822	śr. 62	3 146	107 096	śr. 37	1 250	48 189	śr. 17	464	16 199	śr. 6	

¹ W zaokrągleniu do jedności

Tabela 8.2. Formy edukacji zrealizowane w nadleśnictwach leśnych kompleksów promocyjnych w 2012 r. – KONKURSY, AKCJE, WYSTAWY oraz frekwencja OGÓŁEM
(część druga tabeli)

Leśny Kompleks Promocyjny	Rok utworzenia LKP	Liczba nadleśnictw w LKP	KONKURSY LEŚNE (wiedzy, plastyczne itp.)				AKCJE EDUKACYJNE				WYSTAWY EDUKACYJNE				Frekwencja ¹ na 1 nadleśnictwo LKP
			Liczba konkursów	Liczba uczestników	Liczba uczestników w 1 konkursie	Liczba akcji	Liczba uczestników	Liczba uczestników w 1 akcji	Liczba wystaw	Liczba zwiedzających	Liczba ¹ zdających 1 wystawę	Frekwencja OGÓŁEM ²			
Puszcza Białowieska		3	16	1 235	77	20	3 600	180	0	0	0	0	0	17 125	5 708
Bory Tucholskie		5	15	1 464	98	28	3 116	111	3	893	298	298	298	24 683	4 937
Lasy Gost.-Włocławskie		3	19	2 266	119	43	4 638	108	1	600	600	600	600	16 092	5 364
Lasy Janowskie	1994	1	3	118	39	0	0	0	4	3 312	828	828	828	9 444	9 444
Bory Lubuskie		1	7	1 197	171	19	1 666	88	2	1 900	950	950	950	14 038	14 038
Puszcza Kozienicka		3	19	3 139	165	58	5 158	89	12	5 330	444	444	444	28 898	9 633
Lasy Beskidu Śląskiego		4	26	3 940	152	49	30 958	632	15	38 536	2 569	2 569	2 569	110 511	27 628
Lasy Oliwsko-Darżlubskie		2	3	52	17	13	3 244	250	2	2 000	1 000	1 000	1 000	12 736	6 368
Lasy Rychalskie	1996	2	7	1 046	149	4	870	218	1	110	110	110	110	10 962	5 481
Puszcze Szczecińskie		3	16	1 379	86	34	20 002	588	11	20 708	1 883	1 883	1 883	99 895	33 298
Lasy Birczańskie	2001	1	8	1 171	146	7	376	54	4	6 128	1 532	1 532	1 532	11 233	11 233
Lasy Mazurskie		5	38	3 978	105	41	68 723	1 676	26	22 141	852	852	852	120 283	24 057
Lasy Spalско-Rogowskie	2002	2	26	943	36	6	1 540	257	1	130	130	130	130	8 722	4 361
Lasy Środkowopomorskie		3	7	562	80	19	12 386	652	3	6 028	2 009	2 009	2 009	27 964	9 321
Sudety Zachodnie		2	1	351	351	11	36 500	3 318	0	0	0	0	0	41 408	20 704
Puszcza Świętokrzyska	2004	6	14	4 642	332	40	14 575	364	3	600	200	200	200	29 975	4 996
Puszcza Notecka		7	19	1 244	65	41	4 730	115	8	6 611	826	826	826	29 148	4 164
Lasy Beskidu Sądeckiego		2	8	415	52	9	8 121	902	5	9 717	1 943	1 943	1 943	27 748	13 874
Lasy Warszawskie	2005	4	14	1 635	117	36	3 590	100	1	500	500	500	500	28 644	7 161
Puszcza Niepołomska		1	3	50	17	5	2 500	500	1	300	300	300	300	11 630	11 630
Lasy Doliny Baryczy		2	9	327	36	12	20 940	1 745	0	0	0	0	0	24 406	12 203
Lasy Olsztyńskie	2011	2	2	1 146	573	15	10 550	703	3	1 040	347	347	347	22 881	11 441
Lasy Bieszczadzkie		3	0	0	0	0	0	0	1	800	800	800	800	995	332
Puszcza Knyszynska		4	12	788	66	23	5 249	228	18	850	47	47	47	32 904	8 226
Lasy Elbląsko-Żuławskie		1	9	1 445	161	13	2 555	197	3	520	173	173	173	6 855	6 855
Razem	X	72	301	34 533	śr. 115	546	265 587	śr. 486	128	128 754	śr. 1006	128 754	śr. 1006	769 180	śr. 10683

¹ W zaokrągleniu do jednostki

² Dotyczy wszystkich form edukacji z tabel 8.1 i 8.2.

Tabela 9. Współpraca ze szkołami w edukacji przyrodniczo-leśnej i pracownicy angażujący się w działalność edukacyjną w nadleśnictwach LKP w 2012 r. – według LKP

Leśny Kompleks Promocyjny	Rok utworzenia LKP	Liczba nadleśnictw w LKP	WSPÓŁPRACA ZE SZKOŁAMI			PRACOWNICY ANGAŻUJĄCY SIĘ W DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNĄ									
			Liczba szkół	Liczba wspólnych przedsięwzięć	Liczba szkół na 1 nadl. LKP	Nadleśniczy	Zastępca nadleśniczego	Inżynier nadzoru	Specjalista, referent	Leśniczy, podleśniczy	Strażnik leśny	Stażysta	RAZEM w LKP	Średnio ¹ w 1 nadleśnictwie LKP	
Puszcza Białowieska		3	22	50	7	3	3	3	10	40	6	5	70	23	
Bory Tucholskie		5	74	32	15	5	4	4	13	45	6	5	82	16	
Lasy Gost.-Włocławskie		3	66	86	22	3	2	2	9	35	3	5	59	20	
Lasy Janowskie	1994	1	7	8	7	1	1	1	2	2	0	0	7	7	
Bory Lubuskie		1	24	55	24	1	1	2	3	12	1	0	20	20	
Puszcza Kozienicka		3	80	111	27	3	3	5	12	31	9	3	66	22	
Lasy Beskidu Śląskiego		4	157	287	39	4	5	4	16	57	6	11	103	26	
Lasy Oliwsko-Darżlub.		2	32	61	16	2	2	3	3	23	2	4	39	20	
Lasy Rychtałskie	1996	2	30	23	15	2	2	3	3	18	4	3	35	18	
Puszcze Szczecińskie		3	68	82	23	3	3	3	13	64	6	2	94	31	
Lasy Birczańskie	2001	1	69	15	69	1	2	2	3	12	3	1	24	24	
Lasy Mazurskie		5	102	320	20	5	5	7	18	76	9	10	130	26	
Lasy Spalsko-Rogowskie	2002	2	37	14	19	2	2	2	7	29	1	0	43	22	
Lasy Środkowopomorskie		3	57	41	19	3	3	6	27	45	6	9	99	33	
Sudety Zachodnie		2	76	7	38	2	2	0	6	21	4	2	37	19	
Puszcza Świętokrzyska	2004	6	164	12	27	5	5	3	23	61	7	9	113	19	
Puszcza Notecka		7	157	123	22	7	7	6	26	40	9	8	103	15	
Lasy Beskidu Sudec.		2	39	27	20	2	2	2	3	25	2	4	40	20	
Lasy Warszawskie	2005	4	250	416	63	4	3	3	16	54	7	12	99	25	
Puszcza Niepołomska		1	18	4	18	1	1	1	2	16	2	2	25	25	
Lasy Doliny Baryczy		2	32	67	16	2	2	2	11	35	1	3	56	28	
Lasy Olsztyńskie		2	46	176	23	2	2	2	8	30	4	3	51	26	
Lasy Bieszczadzkie	2011	3	3	4	1	1	1	2	3	9	0	0	16	5	
Puszcza Knyszyńska		4	88	118	22	4	4	4	20	54	15	22	123	31	
Lasy Elbląsko-Żuławskie		1	35	51	35	1	1	0	6	20	2	2	32	32	
Razem	X	72	1 733	2 190	śr.24	69	68	72	263	854	115	125	1 566	śr.22	
					Udział %	4,41	4,34	4,60	16,79	54,53	7,34	7,98	100,0	X	

¹ W zaokrągleniu do jedności

Tabela 10. Wydatki na edukację przyrodniczo-leśną w Lasach Państwowych w 2012 r. (w tys. zł) – według RDLP

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych	Liczba nadleśnictw	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA DZIAŁALNOŚCI EDUKACYJNEJ							Suma wydatków	Koszty własne na 1 nadleśnictwo średnio	Wydatki ogółem na 1 nadl.
		Koszty własne nadleśnictwa	Fundusz leśny	Budżet państwa	Wojewódzki Fundusz OŚiGW	Narodowy Fundusz OŚiGW	Inne				
Białystok	31	1 831,0	0,0	0,0	63,0	16,0	43,5	1 953,5	59,1	63,0	
Gdańsk	15	1 074,4	0,0	0,0	55,0	0,0	0,0	1 129,4	71,6	75,3	
Katowice	38	2 661,9	0,0	0,0	3,0	0,0	29,2	2 694,1	70,1	70,9	
Kraków	16	560,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	560,8	35,1	35,1	
Krosno	26	1 005,3	0,0	0,0	31,5	0,0	0,0	1 036,8	38,7	39,9	
Lublin	25	830,4	0,0	0,0	29,9	0,0	0,0	860,3	33,2	34,4	
Łódź	19	970,0	0,0	0,0	271,9	0,0	40,0	1 281,9	51,1	67,5	
Olsztyn	33	1 187,3	65,0	0,0	183,4	0,0	0,0	1 435,7	36,0	43,5	
Piła	20	983,9	0,0	0,0	104,4	0,0	0,0	1 088,3	49,2	54,4	
Poznań	25	2 282,1	0,0	10,0	114,0	0,0	17,0	2 423,1	91,3	96,9	
Radom	23	730,2	0,0	0,0	102,0	40,7	0,0	872,9	31,7	38,0	
Szczecin	35	1 608,1	0,0	0,0	91,0	12,4	185,7	1 897,2	45,9	54,2	
Szczecinek	30	986,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	986,1	32,9	32,9	
Toruń	27	1 437,3	16,0	0,0	32,4	0,0	3,5	1 489,2	53,2	55,2	
Warszawa	14	2 339,1	0,0	0,0	162,9	0,0	311,0	2 813,0	167,1	200,9	
Wrocław	33	1 269,4	0,0	0,0	184,3	195,0	0,0	1 648,7	38,5	50,0	
Zielona Góra	20	811,0	0,0	0,0	19,0	0,0	15,0	845,0	40,6	42,3	
Razem	430	22 568,3	81,0	10,0	1 447,7	264,1	644,9	25 016,0	śr. 52,5	śr.58,2	
Udział %	X	90,20	0,32	0,04	5,80	1,06	2,58	100,00	X	X	

Tabela 11. Wydatki¹ na edukację przyrodniczo-leśną społeczeństwa w leśnych kompleksach promocyjnych w 2012 r. (w tys. zł) – według LKP

Leśny Kompleks Promocyjny	Rok utworzenia LKP	Liczba nadleśnictw w LKP	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA							Razem wydatki w LKP	Koszty własne na 1 nadl. LKP, średnio	Wydatki ogółem na 1 nadl. LKP, średnio
			Koszty własne	Fundusz leśny	Budżet państwa	WFOŚiGW	NFOŚiGW	Inne				
Puszcza Białowieska		3	136,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	33,0	169,2	45,4	56,4
Bory Tucholskie		5	509,7	0,0	0,0	3,5	0,0	0,0	0,0	513,2	101,9	102,6
Lasy Gost.-Włocławskie		3	123,5	0,0	0,0	5,0	0,0	0,0	3,5	132,0	41,2	44,0
Lasy Janowskie	1994	1	206,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	206,1	206,1	206,1
Bory Lubuskie		1	452,7	0,0	0,0	19,0	0,0	0,0	0,0	471,7	452,7	471,7
Puszcza Kozienicka		3	96,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	96,9	32,3	32,3
Lasy Beskidu Śląskiego		4	1 324,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1 324,4	331,1	331,1
Lasy Oliwsko-Darżlubskie		2	379,6	0,0	0,0	18,0	227,0	0,0	0,0	624,6	189,8	312,3
Lasy Rychtańskie	1996	2	199,8	0,0	0,0	19,6	0,0	0,0	0,0	219,4	99,9	109,7
Puszcze Szczecińskie		3	582,5	0,0	0,0	74,6	0,0	0,0	0,0	657,1	194,2	219,0
Lasy Birczańskie	2001	1	398,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	398,9	398,9	398,9
Lasy Mazurskie		5	578,5	0,0	0,0	72,4	0,0	0,0	0,0	650,9	115,7	130,2
Lasy Spalsko-Rogowskie	2002	2	74,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	74,4	37,2	37,2
Lasy Warc.-Polanowskie		3	320,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	320,1	106,7	106,7
Sudety Zachodnie		2	225,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	225,0	112,5	112,5
Puszcza Świętokrzyska	2004	6	255,9	0,0	0,0	51,0	40,7	0,0	0,0	347,6	42,7	57,9
Puszcza Notecka		7	414,5	0,0	0,0	10,9	0,0	0,0	0,0	425,4	59,2	60,8
Lasy Beskidu Sądeckiego		2	202,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	202,6	101,3	101,3
Lasy Warszawskie	2005	4	1 479,3	0,0	0,0	53,9	0,0	0,0	311,0	1 844,2	369,8	461,1
Puszcza Niepołomska		1	85,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	85,0	85,0	85,0
Lasy Doliny Baryczy		2	161,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	161,6	80,8	80,8
Lasy Olsztyńskie	2011	2	161,4	65,0	0,0	28,0	0,0	0,0	0,0	254,4	80,7	127,2
Lasy Bieszczadzkie		3	8,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,0	2,7	2,7
Puszcza Knyszyńska		4	444,8	0,0	0,0	28,0	0,0	0,0	0,0	472,8	111,2	118,2
Lasy Elbląsko-Żuławskie		1	21,0	0,0	0,0	7,3	0,0	0,0	0,0	28,3	21,0	28,3
Razem	X	72	8 842,4	65,0	0,0	391,2	267,7	347,5	347,5	9 913,8	sr. 122,8	sr. 137,7
Udział % źródeł finansowania edukacji w LKP	X	X	89,19	0,66	0,00	3,95	2,70	3,51	100,0	X	X	X

¹ Bez wydatków inwestycyjnych

Wycieczka do lasu z leśnikiem jest atrakcyjną i pożądaną formą edukacji lesnej. Na zdjęciu - spacer leśną ścieżką dydaktyczną w Nadleśnictwie Tuchola. Fot. Tadeusz Chrzanowski

ADRESY DYREKCJI LASÓW PAŃSTWOWYCH

Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych

ul. Bitwy Warszawskiej 1920 r. nr 3, 02-362 Warszawa

tel. 22 58 98 100, fax 22 58 98 171

www.lasy.gov.pl

- **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku**
ul. Lipowa 51, 15-424 Białystok
tel. 85 748 18 00, fax 85 652 23 73
- **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Gdańsku**
ul. Ks. Rogaczewskiego 9-19, 80-804 Gdańsk
tel. 58 321 22 00, fax 58 302 11 25
- **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach**
ul. Św. Huberta 43/45, 40-543 Katowice
tel. 32 251 72 51, fax 32 251 57 39
- **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krakowie**
al. J. Słowackiego 17a, 31-159 Kraków
tel. 12 633 54 33, fax 12 633 13 51
- **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie**
ul. Bieszczadzka 2, 38-400 Krosno
tel. 13 436 44 51, fax 13 436 43 01
- **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie**
ul. Czechowska 4, 20-950 Lublin
tel. 81 532 70 31, fax 81 532 49 47
- **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Łodzi**
ul. J. Matejki 16, 91-402 Łódź
tel. 42 631 79 00, fax 42 631 79 82
- **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Olsztynie**
ul. T. Kościuszki 46/48, 10-959 Olsztyn
tel. 89 521 01 16, fax 89 527 55 88
- **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Pile**
ul. Kalina 10, 64-920 Piła
tel. 67 212 48 44, fax 67 212 64 78
- **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Poznaniu**
ul. Gajowa 10, 60-959 Poznań
tel. 61 866 82 41, fax 61 847 28 69
- **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu**
ul. 25 Czerwca 68, 26-600 Radom
tel. 48 385 60 00, fax 48 385 60 01
- **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie**
ul. J. Słowackiego 2, 70-965 Szczecin
tel. 91 432 87 00, fax 91 422 53 13
- **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinku**
ul. A. Mickiewicza 2, 78-400 Szczecinek
tel. 94 372 63 00, fax 94 372 63 01
- **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Toruniu**
ul. A. Mickiewicza 9, 87-100 Toruń
tel. 56 658 43 00, fax 56 658 43 66
- **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Warszawie**
ul. Grochowska 278, 03-841 Warszawa
tel. 22 517 33 00, fax 22 517 33 61
- **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych we Wrocławiu**
ul. Grunwaldzka 90, 50-357 Wrocław
tel. 71 377 17 00, fax 71 328 24 01
- **Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Zielonej Górze**
ul. Kazimierza Wielkiego 24a, 65-950 Zielona Góra
tel. 68 325 44 51, fax 68 325 36 30

Podział Polski na regionalne dyrekcje Lasów Państwowych z zaznaczeniem Leśnych Kompleksów Promocyjnych

ISBN 978-83-88245-07-7